

פ"ת	צפת	ב"ש	אלעד	ב. שמש	אשדוד	חיפה	מודיעין	בני ברק	ירושלים	עיר
16:01	16:11	16:24	16:10	16:05	16:20	16:11	16:23	16:21	16:05	כניסת שבת
17:21	17:17	17:23	17:21	17:20	17:23	17:19	17:21	17:21	17:20	יציאת שבת
17:53	17:54	17:58	17:53	17:58	17:55	17:54	17:56	17:55	17:58	ר"ת

לקראת שבת מלכתא

Dirshu
דרשו ד' ועוון
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

להצטרפות לרשימת התפוצה ולקבלת העלון ישירות לתיבת המייל - צרו קשר: dirshu@dirshu.co.il

יום חמישי ז' טבת תשע"ז | פניני פרשת ויגש | תקציר שבועי ה'דף היומי בהלכה'

אש אחזה בקרון הרכבת. "כולם לצאת!" זעק מפקח הרכבת ליושבי הקרון, בו ישב גם מרנא החפץ חיים... מה היתה תגובתו של החפץ חיים על כך?

הגדולה, התפרסמה השמועה כי זקן הדור, הכהן הגדול מראדין, נתן הסכמתו והוא ישתתף במעמד הפתיחה, הדבר גרם לפרץ של התרגשות שלא תתואר, ורבים יחלו וניסו את מזלם, לזכות להשתתף באירוע ההיסטורי ולחזות במלאכי עליון קדושי ארץ.

יהודים רבים, שלא היה באפשרותם להשתתף במעמד עצמו, ניסו את מזלם באופן אחר, וביום המיועד, התאספו אלפי יהודים בתחנות הנסיעה לאורך מסלול הרכבת, בה נסע החפץ חיים לכנסיה הגדולה, כדי לזכות לחזות פני הכהן הגדול ועמו צדיקי הדור, כשהרכבת תעצור בתחנות. כשהגיעה הרכבת ליד העיר צ'סטוכוב בפולין, נאסף קהל עצום ורב בציפייה דרוכה לראות את זיו פניו הקדושות של החפץ חיים. הקהל העצום הצטופף ליד קרוננו של החפץ חיים, והמתין בחרדת קודש לראותו ולזכות לברכתו, אך דמותו הקדושה לא נראתה...

בתוך הרכבת התחוללה דרמה קטנה... משלחת של רבנים נגשה לחפץ חיים ובקשה ממנו שיצא אל הציבור הרב שממתין לראות את פניו, אך החפץ חיים סרב!

ניגש אליו הגאון רבי מאיר דן פלוצקי, רבה של אוסטרובא ובקש שוב מן החפץ חיים לצאת לקהל שממתין בדריכות עצומה, הסביר לו החפץ חיים, שהיות וכל ימיו ברח מן הכבוד, כיצד זה יתכן לדרוש ממנו כעת לחפש כבוד?

"כבוד", הסביר החפץ חיים, "הריהו נסיון מסוכן", והמשיך וציטט את דברי ר' יהודה החסיד, שתמורת כל התענוגים הגשמיים - שאדם נהנה מהם בעולם הזה, אין מנכים לו מחלקו לעולם הבא, בעוד שעבור כבוד, שהוא תענוג רוחני, כן מנכים".

אך הרב פלוצקי טען כנגד: "ראשית, סבורני רבי, שכדאי אפילו להפסיד מקצת מן עולם הבא, ובלבד לספק את משאלתם של יהודים כה רבים, שודאי יצטערו באם לא תתמלא תקוותם, ושנית..." הוא ניסה לומר טעם נוסף, אך החפץ חיים הפסיקו ואמה: "אין צורך להוסיף, עבורי מספיק הטעם הראשון..."

מיד קם הכהן הגדול מראדין, וניגש לחלון כדי להיראות בפני קהל. משנראתה דמות פניו הקדושות מעבר לחלון, עבר זרם של התרגשות בקהל העצום, וכולם החלו נדחקים כדי להושיט יד לברכת שלום עליכם. המשך בעמוד הבא >>>

הרב בנימין בירנצוויג
"וַיִּקְרָא הוֹצִיאוּ כָּל אִישׁ מִעֲלָיו" (בראשית מ"א, א')

יוסף הצדיק ממתין עשרים ושתיים שנה, כשנפשו יוצאת לראות את אביו. הוא עומד בנסיון עצום כשפוגש את אחיו. הוא רוצה לגלות להם כי הוא יוסף אחיהם, ובכך יוכל להגיע למשאת נפשו, לפגוש באביו. הוא מתגבר על עצמו ולא מזדהה, והכל על מנת שיתכפר עוונם.

אך ברגע שהוא שומע מיהודה כי גדול צערו של אביו על בנו חביבו שנמכר לישמעאלים - נמס לבו ומחליט מיד להתגלות לאחיו, כדי שיוכל להיפגש עם אביו. וכאן קרה דבר משונה, במקום שיוסף יצעק מיד את הקריאה, שכה נכסף אליה: 'אני יוסף העוד אבי חי?! הוא עוצר בעצמו ומבקש: "הוציאו כל איש מעליו", ומדוע? מביא רש"י דברי המדרש: "שלא היה יכול יוסף לסבול שיהיו המצרים ניצבים עליו, ושומעים שאחיו מתביישים בהתוודעו אליהם".

אמנם הוא עומד בפני רגע מרגש במיוחד, כאשר המחשבות כולם נתונות לדבר אחד, והוא ההתגלות לאחיו והכמיהה העצומה לראות את אביו, ובכל זאת עוצר יוסף את עצמו - אסור לגרום צער ובזיון לזולת. נחכה קצת, נמתין עוד מעט, העיקר שלא לגרום בושה לאחיו!

ומביא רש"י את המשך דברי המדרש: "אמר רבי חמא בר חנינא, לא עשה יוסף כשורה [שהוציא כל איש מעליו ונשאר רק עם אחיו], שאילו בעט בו אחד מהן מיד מת". יוסף לקח על עצמו סיכון גדול, שהרי אחיו היו יכולין להרגו כשאין איש עמם מלבדו, ולא היה איש יודע מכה, ומדוע עשה כן?

מכאן אנו למדין, מבאר מרן הגאון רבי לייב חסמן בספרו אור יהל, כמה חמור הוא עניין כבוד הבריות, שלא לגרום צער לזולת, עד כדי כך שיוסף הצדיק העמיד את חייו בסכנה, ולא רק את חייו, אלא גם את חיי אביו, שיחשך עליו עולמו לכשיבין שלא יזכה לראות יותר את בנו יוסף... והכל בשביל שלא לבייש את אחיו!!!

בשנת תרפ"ג, נערכה הכנסיה הגדולה הראשונה של אגודת ישראל בוינה. התרגשות גדולה אחזה בכל תפוצות ישראל כאשר הגיעה השמועה על התאספותם של כל זקני הדור למקום אחד. בהתקרב מועד הכנסיה

אמר לו החוקר: "הורד מיד את הטלית הקטן!" "אני?! שאני אוריד טלית קטן?!!" הוא סטר לחוקר סטירה כה עזה, עד כי הלה צנח מכיסאו וכובע המצחייה שלו, עם העיטור שעליו, נפל על הרצפה. יכולים אתם לתאר לעצמכם לאלו מכות זכה הוא לאחר מכן

הרב אהרן רבינוביץ זצ"ל נלחם על יהדותו בכלא הרוסי עד חירוף נפש

המאפיות, ושם אפה מצה אחת שתספיק ליכזית' מצה בעבור ליל הסדר הראשון. על המצה הזו שמר רבי אהרן כעל בבת עינו, ועד לסעודת החג נשא אותה עמו לכל מקום ומקום מחשש שמא תיגנב... בפעם אחרת אסף שיבולת שועל, הפעם לכבוד חג אהרן, לא זכור לי אם היה זה שבועות או ראש השנה. בינתיים כינסו בחוץ את כל יושבי המחנה, כדי להחתימם על ניירות. על פי הנהל המשונה שהיה נהוג במחנות הרוסיים, היו האסירים צריכים מידי פעם לחתום על

ניירות, ובהם מאושה, על פי איזה סעיף בחוק נאסר כל אחד מהם. היה זה ביום טוב ראשון (שחל אז ביום חמישי). רבי אהרן יצא ובידו ספל מלא שיבולת שועל. הוא עמד כה, מחזיק בידו את הספל, ובעוד כולם חותמים - המשיך לעמוד. המנהל היכה אותו על סירובו לחתום, הספל נפל מידו ותכולתו התפזרה, אך הוא לא חתם. למחרת שוב אספו את כל האסירים והודיעו כי מי שלא חתם אתמול - יחתום מי. אך רבי אהרן בשלו: "היום שוב חג". "יום אחר יום?" התפלאו הרוסים. למחרת שוב חזר על עצמו הסיפור. "ומה היום. שוב חג?" שאלו אותו.

"היום שבת". וכך לא חתם רבי אהרן במשך שלושה ימים, ובכל זאת נותר בחיים!

בנו של רבי אהרן שומר אצלו טלית קטן, אותה תפר אביו לעצמו במחנה. היא תפורה מהרבה רצועות ופיסות אריגים. זוכר אני שבעת שהיה לובש את הטלית הזו - מפחיד היה להסתכל עליו. כל שנות צעירותו עברו על רבי אהרן רבינוביץ מאחורי גדר תיל... ולמעשה, כל משפחתנו עברה את 'חווית' בית הסוהר. (מתוך הספר 'להישאר יהודי' - רבי יצחק זילבר זצ"ל)

"אִנְשׁ אֱלֹיֵי יְהוָה" (בראשית מ"ד, י"ח)

וברש"י: "מכאן אתה למד שדיבר איתו קשות.

הרב אהרן רבינוביץ זצ"ל נשלח לסיביר למשך עשר שנים, כאשר עסק בענייני יהדות, שנחשבו אז ברוסיה לעבירה פלילית חמורה. במהלך החקירה אמר לו החוקר: "הורד מיד את הטלית הקטן, מדוע יושב אתה מולי לבוש כה?"

"אני?! שאני אוריד טלית קטן?!!" הוא סטר לחוקר סטירה כה עזה,

עד כי הלה צנח מכיסאו וכובע המצחייה שלו, עם העיטור שעליו, נפל על הרצפה.

יכולים אתם לתאר לעצמכם לאלו מכות זכה הוא לאחר מכן?

סיפר לי רופא יהודי, שהביאו אליו את רבי אהרן אחרי המכות שספג, והוא חבש את פצעיו ורפא אותו. שנים לאחר מכן קראתי ספר של אסיר לשעבר, שם מתואר הקטע בפירוט, רק מבלי לציין שמות.

לאחר שחרורו, התגורר הרב אהרן בסמרקנד, שם היה מארגן ראשי של התפילות וההקפות בחג שמחת תורה, ואם כי בשנים הקשות הללו פחדו אנשים פחד מוות מן השלטונות הוא הצליח להחזיק את כל מתפללי בית הכנסת עד לשעה ארבע לפנות בוקר, כשכולם מתקהלים סביבו...

בסיכומו של דבה, עברו על ר' אהרן כתריסר שנים במאסרים, ובמשך כל הזמן הזה מעולם לא חילל שבת ולא אכל טריפה, דבר שכזה אין שומעים בכל יום, ואולי לא שומעים כלל.

אירועים רבים ארעו לרבי אהרן בכלא. הוא שהה בדולינקה, בצפון הרחוק. כאשר התקרב חג הפסח, אסף גרעיני שיבולת שועל שנשרו ארצה כאשר האכילו את הסוסים. לאחר שהצליח לאסוף בערך מחצית הכוס, טחן את הגרעינים באבנים וקיבל קמח. הוא הגיע להסכם עם אחת

<< המשך מעמוד קודם

בפקודה שכולם יעזבו מיד את הקרון ויעברו לקרון אחר, משום שבצד אחד של הקרון אחזה האש במוט האופי... מששמע החפץ חיים כי נאלצים לצאת מן הקרון אמה: "רואים אתם מה כוחם של רבים, מוכרחים לצאת!" "כדאי להפסיד מקצת מן העולם הבא, ובלבד שאוכל לספק משאלתם של יהודים!..." פסק הגאון הישישי, ואם על סיפוק משאלות כן, על אחת כמה וכמה שכדאי הוא כדי שלא לגרום בזיון וצער ליהודים!

בשביל זקן הדור, שהיה כבר ישיש וחלוש, היתה משמעות הדבר סכנת נפשות של ממש, ולכן הרים את ידו וברך את כולם במילים 'שלום עליכם יהודים' [בהעירו, כי כתוב 'שלום שלום לרחוק ולקרוב', ומכאן שאפשר לברך ב'שלום עליכם' גם מרחוק, ואין צורך להושיט את היד בדווקא]. אירוע זה היה מאמץ גדול בעבורו, והוא הרגיש חולשה, והחליט לבלי לצאת שוב אל הקהל בתחנות הנוספות. הוא ביקש שיסגרו את הדלת והחלונות, כדי לאפשר לו מנוחה. לפתע, רעש גדול... אל הקרון נכנס במרוצה המבקר של הרכבת,

מדוע בכה רבי ישראל סלנטר כשלמד את קושיית הגמרא?

"אל תחשבו כי זה נידון פשוט בדיני ממונות, זהו נידון מומשי ומעשי, האם יצטרכו לעבור באש של גהינום עבור גזל פרוטה ממומן הזולת"

הרב ישראל ליוש

"וְלֹא יָקְלוּ אֶחָיו לְעֲנוֹת אֹתוֹ כִּי נִבְהָלוּ מִפְּנֵיו" (בראשית מ"ה, ב')

כאשר למד הגאון רבי ישראל סלנטר זצ"ל, את קושיית הגמ' בבבא מציעא דף י"ג על המשנה 'מצא שטר חוב אם יש בהם אחריות נכסים לא יחזיר, אם כשחייב מודה אמאי לא יחזיר', התייפח בבכי. כך מספר רבי יעקב ניימן זצ"ל בספרו 'דרכי מוסר'.

שאלו אותו תלמידיו: "למדנו רבינו, מה יש לבכות כאן?" ענה להם רבי ישראל: "בשעה שלמדתי את קושיית הגמרא אי כשחייב מודה אמאי לא יחזיר, נזכרתי כי לעתיד לבוא כאשר אעלה לבי"ד של מעלה, גם אותי ישאל הקב"ה אם כשחייב מודה אמאי לא יחזיר? זאת אומרת, אם הנך מודה שאתה חייב לקב"ה על כל הטובות שעשה עמך, מדוע אינך מחזיר לו? מדוע אינך חוזר בתשובה שלמה? ולכך בכיתי כי ירא אני מן הדין וחשבון שעתידי אני לתת לבי"ד של מעלה".

ממשיך רבי יעקב ניימן זצ"ל, חז"ל הקדושים - פחד ה' תמיד לנגד עיניהם. המשפט 'דע לפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון' ניצב בקביעות בסדר יומם. זוהי הסיבה שכאשר אבא כהן ברדלא למד את הפסוק: "וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל אֶחָיו אֲנִי יוֹסֵף הַעוֹד אִבִּי הִי וְלֹא יָקְלוּ אֶחָיו לְעֲנוֹת אֹתוֹ כִּי נִבְהָלוּ מִפְּנָיו", דרש מיד: "אוי לנו מיום הדין אוי לנו מיום התוכחה, בלעם תכם של העובדי פוכבים לא יכול לעמוד בתוכחה

של אֲתוֹנוֹ, הַדָּא הוּא דְקָתִיב (במדבר כ"ב, ל'): "הִהָסְפִן הַסְּפִנְתִי לְעֲשׂוֹת לָךְ כֹּה וַיֹּאמֶר לֹא". יוֹסֵף קִטְּנָן שֶׁל שְׂבָטִים הָיָה וְלֹא הָיוּ יְכוֹלִים לְעַמֵּד בְּתוֹכָהֶן, הַדָּא הוּא דְקָתִיב: וְלֹא יָקְלוּ אֶחָיו לְעֲנוֹת אֹתוֹ כִּי נִבְהָלוּ מִפְּנָיו, לְכַשְׁיָבוֹא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וַיּוֹכִיחַ כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְפִי מַה שֶּׁהוּא, שְׁנֵאָמַר (תהלים נ, כא): 'אוֹכִיחֶךָ וְאֶעֱרָכָה לְעֵינֶיךָ', עַל אַחַת כְּמָה וְכְמָה".

הגאון רבי שמואל רוזובסקי זצ"ל מבאר את מה שדרשו חז"ל על הפסוק: (משלי ח, לד): 'אשרי אדם שומע לי' - אשרי לאדם בשעה ששמועותיו לי, אשרי האדם שכל מה שהוא שומע, הוא מקשר עם ענייני שמים, כי כל מעייניו ורעיוניו דבוקים בה, וזוהי הכוונה 'שמועותיו לי'.

***

מסופר על מרן החפץ חיים זצ"ל כי ארבע שנים לאחר נישואיו ירש מאחות אביו 150 רובל, בכסף זה פתח החפץ חיים לפרנסתו חנות מכולת. אשתו ניהלה את כל ענייני החנות והוא היה פנוי להמשיך ללמוד ולשקוד על התורה.

תפקיד אחד היה לחפץ חיים בחנות, מידי ערב בשו בו מבית המדרש היה מחשב את ההכנסות מול ההוצאות של אותו יום, ורושם אותם בפנקס החנות. מנהג זה עורר את החפץ חיים להרגש' מיוחד ולמוסר

השכל על חייו הרוחניים. הוא עשה קל וחומר בנפשו, אם בחיי עולם הזה כן, בחיי עולם הבא לא כל שכן. אם חנות כה קטנה צורכת השקעה רבה כל כך, לשבת מידי יום ולנהל חשבון שחלילה לא ירבו ההוצאות על ההכנסות, קל וחומר בן בנו של קל וחומר, בדברים חשובים ונשגבים כמו חייו הרוחניים, צריכים אנו לערוך חשבון שחלילה לא ירבו ההוצאות - העבירות, מול ההכנסות - המצוות.

ואכן החפץ חיים היה נאה דורש ונאה מקיים. מידי ערב אחר שגמר לחשב את חשבונות החנות, היה מחשב גם את סדר יומו הרוחני, רווח מול הפסד, ובכך יבוא לבי"ד של מעלה עם פנקס חשבונות רוחני תקין ומאוזן.

***

מנת הייסורים של ישיבת ברנוביץ בראשותו של הגאון רבי אלחנן

וסרמן הי"ד זצ"ל, לא הסתיימה אף כאשר נכבשה ליטא בידי הרוסים, והיא מצאה מקלט בסימילשוק.

הצוררים ימ"ש גזרו על פיזור הישיבה, ומשלא נענו סירבו לספק לבני הישיבה לחם, במטרה לשבור את רוחם ונפשם, ובכך חשבו הרשעים כי בלית ברירה הישיבה תיסגר אך לא אדם כגאון רבי אלחנן יישבר מגזירות כאלו ואחרות. הוא החליט כי ייסע לוויילנא להביא משם לחם לתלמידיו. אך גם רעיון זה נתקל בקשיים רבים, כי במסגרת רשעותם, לא הרשו לר' אלחנן לנסוע

בתחבורה הציבורית עד לתחנת הרכבת. גם כאן לא נשברה רוחו של ר'

אלחנן, והוא שכר עגלון שיוביל אותו עם כמה מעוזריו לתחנת הרכבת. בחור אחד היה ידיד קרוב של העגלון, ואף היה מתאכסן בביתו, וחשקה נפשו להצטרף אף הוא אל הנסיעה. כאשר יצאה העגלה רץ אחריה, ובעזרת חבריו שהיו על העגלה, קפץ עליה הבחור וחשב להצטרף לנסיעה. כאשר הבחין בכך ר' אלחנן, שאל את הבחורים: "מי התיר לכם להעלותו על העגלה?" "הוא ידיד קרוב של העגלון, ובודאי הוא מרשה לו להצטרף לנסיעה" ענו הבחורים. נענה ר' אלחנן ואמר: "זוהי סוגיא לא פשוטה. ה'מחנה אפרים' מביא בזה דעות חולקות אם מותר להשתמש ברכושו של הזולת, בהנחה שהוא לא יקפיד". ראה הבחור שהעניין לא

פשוט, ויתר על תכניתו וקפץ מן העגלה.

בהמשך הנסיעה הסביר ר' אלחנן לבחורים שהיו עמו: "אל תחשבו כי זה נידון פשוט בדיני ממונות, אלא זהו נידון מומשי ומעשי, האם יצטרכו לעבור באש של גהינום עבור גזל פרוטה ממומן הזולת".

אף רבי אלחנן היה מאנשי המעלה שכל שמועותיו לקב"ה - שכל מעייניו ורעיוניו דבוקים בה, ולכן כל נידון שהיה לו, היה גם נידון בדיני שמיים, מה יענה ע"כ לבי"ד של מעלה.

כל אותו הלילה לא פסקו ההפגזות. מטוסי האויב הפציצו מחסני נשק. למחרת פורים, כשאנו צועדים כהרגלנו לעבודה, גילינו, ששתי פצצות נפלו על מחסן החיטה

החיטה התפזרה על פני כל השטח כמו מרבד קסום של גרעינים. כמה חלמנו אתמול על מעט חיטה, והנה, כל השטח מסביבנו מוצף בחיטה.

הרב ישראל מאיר שושן

מפגש מרגש נערך בין יוסף ובין אחיו. יוסף אומר לאחיו: "אני יוסף העוד אבי חי ולא יכלו אחיו לענות אותו כי נבהלו מפניו" אומר המדרש: "אבא כהן ברדלא אמר או לנו מיום הדין, או לנו מיום התוכחה. יוסף הצדיק קטן של השבטים היה, ולא היו יכולים אחיו לעמוד בתוכחתו. לכשיבוא הקב"ה ויוכיח כל אחד ואחד לפי מה שהוא על אחת כמה וכמה."

כאשר ביקשו אחיו של יוסף רחמים על אביהם, שבנימין לא ילקח – לא הוכיחם יוסף, אלא אמר רק חמש מילים: "אני יוסף העוד אבי חי". מובנן של חמשת המילים היה תוכחה גדולה יותר מכל התוכחות. האם באמת אתם דואגים לאבא? אם כן כיצד זה מכרתם אותי, ואת כותנתי הטבולה בדם הראיתם לאבא? האם אז לא חששתם לחיי?

בושה אדירה הציפה אותם, למשמע המילים המועטות הללו. לאחר מותו של האדם, כשיעלה לבי"ד של מעלה, יבדקו כל מצוה ומצוה: "למה ברחת מוקדם מבית הכנסת עוד לפני 'עלינו לשבח'?" "מאוד מיהרתי", יענה האדם, "חיכו לי בבית", או אז יראו לו לאדם את אותה תפילה בסרט, ויראו לו כיצד פגש ידיד מחוץ לבית הכנסת והתעכב עמו עוד 5 דקות בפטפט קליל... הבושה תהיה עצומה.

רב בית הכנסת של חוג חתם סופר בבני ברק, היה הרב אונגר זצ"ל. 350 מתפללים היו בבית הכנסת. רובם ניצולי שואה עם מספרים כחולים על היד. עקיבא שטיינברג היה אחד מן המתפללים. בשואה הוא היה אברך צעיר כבן 30 שאיבד אשה ושישה ילדים.

בוקר אחד בשנת תשל"ז, כשהוא כבר בן 60 שנה, הגיע עקיבא אל הרב אונגר כשהוא רועד מבכי:

"רבי, חלום נורא חלמתי בלילה ואני חייב לספר אותו. אך קודם עלי להקדים ולספר לרב את ההיסטוריה שלי:

הגעתי למחנה אושוויץ בחודש חשון של שנת תש"ה.

את כל משפחתי איבדתי ביום שבו הגעתי לשם. נשלחתי מיד לעבודת פרך איומה בבית חרושת לפחמים. בסוף היום הראשון לעבודתי שם, כשאני עדיין בתוך היממה הראשונה לפטירת אשתי ושתי ילדי, שכבתי על הדרגש שבור ומיואש, ולא ידעתי כיצד אשרוד ומה יהיה בסופי.

לפתע, חשתי נגיעה רכה בכתפי. היה זה אברך בשם ר' אריה, שהיה בנם של צדיקים ואדמו"רים. "עקיבא", הוא אומר לי, "לא למדנו היום כלום, בא נלמד משהו".

ר' אריה איבד משפחה של שמונה ילדים. הוא היה בקי בש"ס, וידע גמרות בעל פה.

התחלנו ללמוד ביחד, גמרא בעל פה. הלימוד החיה אותי, הוא סיפר לי וורטים, ופשוט העיר אותי לחיים.

חלפו ימים וחודשים, רבים מהקבוצה לא החזיקו מעמד ומתו, חלקם נהרגו. ואילו אני הצלחתי להחזיק מעמד בזכות הלימוד הלילי, על בשרי חשתי את מובנו של הפסוק: "כי הם חיינו... ובהם נהגה יומם ולילה".

ערב אחד, בחודש אדר, בשכבי על הדרגש אומר לי ר' אריה: "עקיבא, עוד פחות מחודש פסח – איך נאכל כזית מצה? איך נקיים 'בערב תאכלו מצות'?"

"ר' אריה", זעקתי ביאוש, "על מה אתה מדבר, אנחנו פה באושוויץ! היכן נשיג כאן מצה?"

"עקיבא", עונה לי ר' אריה במתינות, "אל תגיך ככה, אנחנו אמנם באושוויץ, אבל הקב"ה הוא כל יכול, 'והבא ליטרה מסייעין בידו'. אל תדאג, עוד נזכה לאכול כזית מצה... זהו חלומי של אב שכול, שאיבד שמונה ילדים, כיצד יוכל לקיים: 'בערב תאכלו מצות'..."

כל אותו הלילה לא פסקו ההפגזות. מטוסי האויב הפציצו מחסני נשק, למחרת פורים, כשאנו צועדים כהרגלנו לעבודה, גילינו, ששני פצצות נפלו על מחסן החיטה.

היה זה מחסן אדיר שהכיל טונות של חיטה שיועדו להזנת הצבא הגרמני. החיטה התפזרה על פני כל השטח כמו מרבד קסום של גרעינים. כמה חלמנו אתמול על מעט חיטה, והנה, כל השטח מסביבנו מוצף בחיטה.

כשחזרנו מן העבודה בשעת לילה מאוחרת, מיהרתי להתכופף ולאסוף שני חופנים, אחד עבורי ואחד עבור ר' אריה. ר' אריה היה המאושר באדם. "כיצד נטחן את החיטים?" שאלתי אותו. והוא עונה: "מי צריך ריחיים? נסה להשיג ארבע אבנים, שניים בשבילי ושניים בשבילך, נשים את החיטה על האבן ועם האבן השנייה נכתוש את החיטה עד שיהיה לנו קמח". וכך עשינו.

כל לילה טחנו עוד ועוד חיטים, "לשם מצת מצוה". בה' ניסן סיימנו לטחון את החיטים.

אמרתי: "קמח כבר יש לנו, אבל איך נאפה את המצות?" "מה פירוש איך?" מתפלל ר' אריה, "בבית החרושת של הפחמים התנור בוער 24 שעות..."

"ומה עם התנור?" אני תוהה בקול, "כולו חמץ, שמן מכונות, דלק – איך נכניס אליו בצק?"

אך ר' אריה לא מתייאש: "יש לי רעיון. נכניס לתנור חתיכת פח, ולאחר שנלכך אותה היטב, נוכל להדביק עליה את הבצק ולאפות אותו". "ומהיכן נשיג את חתיכת הפח? אנחנו באושוויץ!" אני מזכיר לו שוב לידידי: "עקיבא", אומר ר' אריה בנועם: "חיטים השגנו? הבא ליטרה מסייעין בידו".

יום אחד, ביי"א בניסן, מצאתי לפתע בתוך החול מכסה של קופסת שימורים, עגול ודק. מיהרתי להרימו, ולהחביא מתחת לחולצתי וכך הגעתי לעבודה.

בשעה שתיים, כשיצאו הארורים להפסקה, מיהרנו להכין את הבצק: מים, קמח, לישה מהירה, ו--- הבצק מוכן. רידדנו את המצה במהירות, ועם מסמר עשינו בה חורים. הוצאנו את הפח מן התנור בזהירות, בעזרת סמרטוט, הדבקנו עליו את הבצק, ותוך 3 דקות כבר היתה לנו מצה למהדרין. שני כזיתים הכנו לכל אחד. החבאתי את המצה מתחת לחולצה, ושבנו למחנה, כשידי צמודה לגופי, ושומרת על המצה היקרה.

כשהגענו למחנה, ראה אחד השומרים את תנוחתי המוזרה, וצעק: "ז'יד, המשך בעמוד הבא <<<

מה אתה מחביא שם? בתנועה חדה הרחיק את ידי מגופי, ושברי מצה צנחו להם בדממה על האדמה הקפואה.

הרשע לא הסתפק בזאת, ובמגפיו המסומרות ריסק את המצה עד דק, ולקינוח אף חבט בי במקלו מכות אדירות. הרגשתי לאט לאט איך כל גופי הולך ונמעך תחת המכות האיומות שקיבלתי, ייסורי איוב ממש. צנחתי על המצה מחוסר הכרה.

כעבור ארבע דקות שבתי להכרתי. הייתי מיוסר כולי, שברי שברים, אך נזכרתי שיש מתחתי אוצר. מצה מרוסקת אמנם, אבל גם בה אפשר לקיים מצות אכילת מצה.

כשכולי זב דם זחלתי לדרגש ובידי האוצר היקר. "עקיבא, מה קרה?!" זעק ר' אריה בראותו אותי, "במקום לשאול מה קרה, תשאל מה נשאר", גנחתי, "בקושי כזית אחד לברכה". ר' אריה פרץ בבכי: "אתה הבאת את החיטים, אתה חטפת מכות על המצה, אבל אנא, רחם עלי, איך אעבור את ליל הסדר בלי לאכול כזית מצה?"

"ר' אריה", עניתי בתקיפות, "אני מוותר לך על ארוחת הערב של מחר ושל מחרתיים, אבל המצה --- חיך קודמים, אני לא מוותר!"

עקיבא התחנן, כאילו חייו עומדים לו מנגד: "אנא, תן לי את המצה, אומר אתך את כל ההגדה של פסח, מילה במילה, מהא לחמא עניא עד חד גדיא, אני מתחנן, תן לי את המצה!!!"

"אין על מה לדבר, המצה שלי!!!" התעקשתי.

"אתה יודע מה?" הזדקף לפתע אריה, "בא נעשה עסקה. אני אוכל את המצה, ואתה - תקבל את השכר. שכר עצום של 'לפום צערה

אגרא'!"

הסכמתי לעיסקה. הוא אוכל והשכר - שלי. אתא ליל הסדר. שבנו מן העבודה שבורים ורצועים, 4 כוסות לא היו, מצה - בקושי פירורים של כזית, אבל מרור - היה לכולם בשפע.

שכבנו יחד על הדרגש, ואמרנו את ההגדה בבכיות נוראות. כשהגענו למילים: "השתא הכא, לשנה הבאה, בארעא דישראל", נזכרנו בליל הסדר של שנה שעברה, ר' אריה ישב אז עם שמונת ילדיו, ואני עם ששת ילדי, הגעגועים אכלו בנו ללא רחם.

סיימנו את ההגדה. המשכנו בשיר השירים.

אני כבר לא החזקתי מעמד ונרדמתי מרוב בכי ותשישות, אך ר' אריה שאכל מצה, לא היה מסוגל

להירדם מרוב התרגשות, וכי קלה היא בעיניכם, זכה הוא לאכול כזית מצה בגיא צלמוות, באשוויץ. לפנות בוקר החל להתפלל שחרית בהודיה עצומה ובלחש. בתפילת הלל כבר שכח היכן הוא נמצא, "אשר קדשנו..." נתן צווחה של התרגשות.

השומר הגרמני זינק ממקומו, הצמיד את האקדח לראשו ולחץ על ההדק. נשמתו הטהורה והמזוככת יצאה על קידוש ד', ביום טוב ראשון של פסח.

נשברתי לרסיסים. ר' אריה היה הרב שלי, אבי הרוחני, הוא החזיק אותי בתוך הגהינום הנורא, כיצד אוכל לשרוד בלעדיו?

הקב"ה נתן לי כוחות עצומים למשך שלושים יום נוספים. ב"ז באייר הגיעו האמריקאים. המלחמה הסתיימה. שקלתי 36 קילו. עור ועצמות. לא מצאתי עוד טעם בחיי. אך הקב"ה, אב הרחמים, הוא בעצמו מחיה המתים. אט, אט התאוששתי. הקמתי בית בפעם השנייה, ב"ה זכיתי בארבעה ילדים וכבר עשרה נכדים כן ירבו.

אתמול בלילה, 33 שנים אחרי אותו ליל סדר נורא הוד, הגיע אלי בחלום ר' אריה הקדוש, כשהוא לבוש בקיטל לבן.

"אריה!" זעקתי, "איפה אתה?"

"אתה יודע איפה אני?" עונה לי ר' אריה, כשכולו אור, "זכיתי ליהרג על קידוש ד', אני במדור שעליו אמרו חז"ל שאין כל מלאך ובריה יכולים להיות במחיצתם. כבר 33 שנה אני מחכה להזדמנות שיתנו לי לגשת אליך. היום לראשונה קיבלתי אישור.

עקיבא, על כל המצוות שעשיתי בעולם הזה יש לי שכר אדיה, אך מצוה אחת שעשיתי פה בעולם הזה, עד היום אין לי עליה שכה מצות אכילת מצה בליל הסדר תש"ה, כי היה הסכם בינינו, אני אוכל את המצה והשכר הולך לעקיבא. אם עקיבא יוותר - תוכל לקבל גם את שכר המצוה הזו. עקיבא, אני מתחנן לפניך, אנא, וותר לי על השכר!"

אמרתי לו: "אריה, אתן לך כל שתבקש ממני, אבל שכר של מצווה - אני לא מוכן!"

ר' אריה שראה עד כמה נחוש אני בדעתי, עזב אותי בפנים קודרות ועצובות וככה התעוררתי. האם עלי לוותר לו? הרי אני הוא זה שחטפתי מכות על המצה, אני הבאתי את החיטים, הסכם זה הסכם, למה עלי לוותר? מצד שני, כואב לי לצער נשמה שהגיעה אלי מגנזי מרומים..."

הרב אוונגר שומע את השאלה ושותק. לבסוף הוא אומר: "שאלה כזו יש לשאול צדיק מן הדור הקודם, גש לרבי ממכונבא, יהודי קדוש של מסירות נפש ותשאל אותו."

11:30 בלילה. הרבי ממכונבא שומע את הסיפור ודופק על השולחן: "מן הישר עליך לוותר!" הוא פוסק.

"רבי", תוהה עקיבא, "הרי חטפתי מכות על המצוה הזו, למה מן הישר? אולי זה לפנים משורת הדין?"

הצדיק מחייך ועונה ברכות: "33 שנים עברו מן הסיפור הזה, האם ניסית לחשב כמה ברכות זכית להגיד ב33 השנים האחרונות? כמה מצוות, הנחת תפילין, שבתות, ועוד תמשיך בעז"ה לזכות בהמוני זכויות עד מאה ועשרים, ור' אריה המסכן, כבר לא נותרו לו הזדמנויות יותר, האם לא ראוי לוותר לו על הזכות הזו?"

"רביה, אני מוותר לו!" אומר עקיבא מיד. אך הרבי ממכונבא לא מסתפק בזה: "היכנס לבית הכנסת הסמוך, פתח את ארון הקודש, ושם ליד ספרי התורה תוכל להכריז בפה מלא ובלב שלם על מחילתך."

נכנס עקיבא לבית הכנסת בחצות הליל ומול ספרי התורה שבארון הקודש קרא: "ריבונו של עולם, אני מוותר לר' אריה בלב שלם על השכר של אכילת מצה בפסח תש"ה."

באפיסת כוחות, שב עקיבא לביתו וצנח על מיטתו. ויהי באותו הלילה, שוב נגלה אליו ר' אריה בחלום, והנה, פניו שוחקות ומאירות: "יישר כח, עקיבא! הויתור התקבל, אני מודה לך מעומק ליבי! העלו אותי לכאלה מקומות. אין לי מילים להודות לך."

למחרת, שב לאדמו"ר ממכונבא וסיפר לו את דבר החלום. הרבי הקדוש פרץ בבכי למשמע הסיפור: "סיפרת לי על יהודי קדוש, שעבר ייסורי איוב, חי בקדושה ובטהרה, ידע ש"ס, נמצא בגן עדן במקום הכי נשגב, ושווה לו לעזוב את כל העולם הבא, לרדת פה לעולם ולהתחנן על עוד מצוה, כי שם הוא לא יכול לעשותה. ואנחנו חיים פה בעולם, ומסביבנו מתגלגלות להן מצוות, בהישג יד, ומה נאמר למעלה?! או לנו מיום הדין או לנו מיום התוכחה. יום אחד ניפגש, עם כל האפשרויות שהיו לנו, עלינו לחטוף מצוות!!!"

"ושמרתם את המצוות". אומר רש"י: אל תקרא את המצות אלא את המצוות. מצוה הבא לידך אל תחמיצנה. בואו נייקר את המצוות, והבא להיטהר מסייעין בידו.

לילה אחד מגיע רבי משה לנדינסקי זצ"ל ראש הישיבה, מעיר את הבחור ואומר לו: "אל תשכח מחר בבוקר לקנות לי לחמניה טריה". הבחור נבהל עד מאוד. מה קרה לראש הישיבה. מרוב בהלה לא ישן כל הלילה. למחרת מיהר ללכת אל ה'חפץ חיים' לספר את הסיפור המוזר

רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל על מהות החיים של גדולי עולם

פטר הבקשה הזאת?
אמר לו רבי משה: "אצלי זה יום טוב, גמרת בפעם הארבע מאות את
הש"ס, ולכן לכבוד הסיום בקשתי לחמניה טריה..."

את התורה לא שוכחים

אגב זה שאמרנו כי גדולי עולם, גם אם רח"ל הם סובלים משכחה, הרי

את התורה שלמדו אין הם שוכחים. אספר לכם סיפור.

אחד מגדולי עולם היה רבי דוד קרלינר זצ"ל, בעל

ה"יד דוד". בזקנותו הראש כבר לא עבד. הוא לא

הכיר אף אחד. הוא גם כמעט לא ראה. אבל

כל הזמן ישב ולמד בעל פה, דף אחר דף.

היה ממש געשמאק לשמוע אותו לומד,

כאשר הוא חוזר על דף הגמרא יחד עם

כל הראשונים.

נכנס אליו משולח, ואומר לו שהוא

בא לאסוף כסף לשיבת נובהרדוק.

הוציא רבי דוד את הארנק, נתן לו כסף

והמשיך ללמוד.

המשולח נשאר לעמוד על מקומו, תוך

שהוא מוקסם מלימודו של רבי דוד.

לא עברו כמה דקות ורבי דוד שואל אותו:

"רבי יהודי, מה אתם רוצים?"

והלה משיב לו: "באתי לאסוף כסף לשיבת נובהרדוק,

אבל כבר נתתם לי כסף".

אמר לו רבי דוד: "אני נתתי כסף לנובהרדוק? מוזר. אני לא זוכר..."

את מה שהוא עשה לפני דקות ספורות, הוא לא זכר, אבל את כל

התורה כולה הוא זכר!

אותו משולח הגיע ל"חפץ חיים" וסיפר לו את הסיפור שראה במו עיניו

אצל רבי דוד קרלינר. ה"חפץ חיים" התפעל מאוד ולימים כאשר נפטר

רבי דוד, עשו בראדן הספד עליו, וה"חפץ חיים" קרא לאותו משולח

ובקש ממנו לספר ברבים את אשר ראו עיניו.

ה' יהיה בעזרנו שהתורה תהיה חיינו ואורך ימינו, וכל מהותינו תהיה

חיי תורה ומצוות.

(מתוך יחי ראובן הגאון הצדיק רבי ראובן אליצור קרלנשטיין זצוק"ל)

"אֲחֵרֵי כֵן דִּבְרוּ אֶחָיו אֵתוֹ" (בראשית מ"ה, ט"ז)

על מה דברו האחים עם יוסף מיד לאחר שנתגלה אליהם?

בודאי דברו בלימוד לא שייך אחרת.

יוסף מדבר עם אחיו בדברי תורה, מיד מהרגע הראשון. הרי הוא שולח

ליעקב אבינו את העגלות, להראות לו שהוא זוכר את הסוגיה אותה

למדו קודם שנמכר למצרים, סוגית 'עגלה ערופה': מכך הסיק

יעקב אבינו כי "עוד יוסף חי", שהוא נותר בצדקותו גם

בהיותו משנה למלך מצרים. כי אם הוא זוכר את

מה שלמד עם אביו לפני עשרים ושתים שנה,

סימן שהוא 'חי'.

ר' משה לנדינסקי והלחמניה הטריה

רבי שלום זצ"ל סיפר פעם, כי בראדן

היה רבי משה לנדינסקי זצ"ל ראש

הישיבה בזמן ה"חפץ חיים". הוא היה

גאון עולם, אמרו שביום אחד הוא

לומד שמונים סימנים בשולחן ערוך.

א מויראדיגער גאון. היה בחור ששמש

אותו וישן איתו בחדרו.

לילה אחד מגיע רבי משה באמצע הלילה,

מעיר את הבחור ואומר לו: "אל תשכח מחר

בבוקר לקנות לי לחמניה טריה". הבחור נבהל עד

מאוד. מי יודע מה קרה לראש הישיבה. מה לו, גאון

עולם כמותו, וללחמניה טריה? מרב בהלה לא ישן כל הלילה.

למחרת מיהר הבחור ללכת אל ה'חפץ חיים' לספר את הסיפור המוזר,

כדי שבידוק מה קרה לראש הישיבה. ה"חפץ חיים" התפלא מאוד ואמר

לבחור כי למיטב ידיעתו, נשמע רבי משה בסדר גמור, אבל הוא יבדוק

את העניין.

לאחר התפילה ניגש ה'חפץ חיים' לרבי משה והחל לדבר אתו בלימוד.

הכל נשמע תקין. אמנם אין זו ראייה עדיין, כי הצדיקים הללו, גם אם

הם שוכחים את ענייני העולם, הרי את הלימוד אין הם שוכחים. החל

ה'חפץ חיים' לדבר אתו בענייני דעלמא, והוא שומע שהכל בסדר. או אז,

שאל את ראש הישיבה: "הבחור ישן אתכם בחדר, סיפר לי שבקשתם

שיקנה לכם 'לחמניה טריה'; הרי היום לא ראש חודש ולא שבת, ומה

'לקראת שבת' אצלכם בתיבת המייל

<<< צרו קשר: dirshu@dirshu.co.il >>>

ר' שלום סגר את העיניים והתחיל את ה"דרשה" בהתרגשות, כל גופו נשטף בזיעה קרה במאמץ לקיים את ציוויו של החזו"א וכשחלפו מספר רגעים עלה על דרך המלך, התחיל לדבר בשטף - כמו ב"זכרון משה"...

"החזו"א חייך הרבה בשעת הדרשה" סיפר ר' שלום

כשהחזו"א בחן את דרשתו של רבי שלום שבדרון זצ"ל, עם הדיבור והמנגינה

נמנעים עוד אסונות רבים".

מה שיש לציין הוא - אבחנו של גאון ישראל בניגונו של ר' שלום, החזו"א ירד לשורשן של ניגון ומצא שם את מה שחיפש. את האחד בפה ובלב. ואז נעמד החזו"א על רגליו ואמה: כך צריך לדבר, ועם הניגון [און מיט די ניגון'לע, כלשונן].

למעשה, בכל מקום אמר ר' שלום סגנון אחר של דרשה. לבחורים בני תורה אמר "שמועס", לאברכים דיבר "שיחה" ולבעלי בתים "דרשה", בארץ ישראל בצורה שונה מחוץ לארץ, ובירושלים סגנון אחר מבני ברק וכו', אבל הניגון היה אחיד...

ניגון אחד לכולם, כי הניגון הוא עניין של מעמקי הלב. ולב יש רק אחד...

הניגון היה גדול כל כך עד שפשוטי העם הבינו זאת. הא לכם מה שסיפר ר' שלום לחתנו: לאחר דרשה בבית הכנסת הגדול בהרצליה אמר ר' שלום "קדיש דרבנן" כמנהגו. הוא יצא מביהכ"ס ופנה לכיוון הרכב. גבאי ביהכ"ס הלכו אחריו במהירות, עיכבו אותו ושטחו לפניו בקשה צנועה: האם כבוד הרב יסכים להיות לנו שליח ציבור בראש השנה? ר' שלום התפלל על עצם הרעיון ואף הוסיף לשאול: "הלא יש לכם בודאי חזנים מפורסמים וידועי שם עם קול ערב ומה לכם ולי?!"

"לא!" השיבו הגבאים בתוקף, "אנו

מעוניינים בתפילה עם הניגון הזה..."

"איזה ניגון?" שאל ר' שלום, "עם הניגון של קדיש דרבנן?" השיבו בהתרגשות...

לר' שלום לא היה קול צלול במיוחד והניגונים שלו לא נבדקו באולפני הנגינה, ומי מדבר על ה"קדיש דרבנן" שלא היה בו שום ניגון מיוחד, אם כך מפני מה יצאו מכליהם גבאי בית הכנסת הגדול לבקש ניגון שאין בו ממש? התשובה היא אחת ויחידה: הלב ניגן, ה-ל-ב. הרוח דיברה בו. כמו שנאמר בתורה "ויהי האדם לנפש חיה" ופירש התרגום "לרוח ממללא". לא פה שממלל אלא רוח שממללת...

הוא מה שאמר החזו"א על דרשתו - צריך לדבר, כך צריך לדבר, ועם הניגון...

(מתוך 'קול חוצב' אבני דרך מחיי רבי שלום מרדכי הכהן שבדרון זצ"ל)

"דְּבַר נָא עֲבֹדָה דְּבַר פְּאֻנֵי אֲדֹנָי" (בראשית מ"ח, י"ד)

...באותם ימים הוסיף ר' שלום לקבל בתא הדואר מכתבים אנונימיים, המבקרים את סגנון דרשותיו והחליט לנסוע לבני ברק להתייעץ עם החזו"א.

אחד מגדולי הדור, מתלמידי החזו"א, אמר לנו, שלמעשה החזו"א מצד עצמו רצה להתחקות אחר דרשותיו של הגאון הצעיר, הוא הכיר אותו היטב וידע את כוחותיו בכל התחומים, גם שמע על מאות אנשים שצובאים על חלונות בית הכנסת הגדול "זכרון משה" וצמאים למוצא פיו, ורצונו היה לדעת את שיטתו בדרוש, את סגנונו החדש וכו'. כך שממילא מיד כשר' שלום הגיע וסיפר לו על מכתבי הביקורת ועל הבעיה עם רב בית הכנסת - אמר לו החזו"א: "דבר ראשון צריך לדעת מה כבודו אומר שם". ר' שלום לא הבין את כוונתו והחזו"א ביאר לו את כוונתו - שהוא פשוט רוצה לשמוע דרשה...

ר' שלום התעטף ביראת כבוד הזדעזע ואמה: "איך אני אדרוש כאן לפני--- מי אני ומה אני לדרוש לפניכם?!" אך החזו"א התעקש והאיץ בו לפתוח בדברים: "זאגט! זאגט! תגיד!" אמר החזו"א ומיד לקח כסא והתיישב ממולו בענווה מופלאה.

ר' שלום סגר את העיניים והתחיל את ה"דרשה" בהתרגשות, לאט לאט, בהתחלה היה לו קשה, כל גופו נשטף בזיעה קרה במאמץ לקיים את ציוויו של החזו"א וכשחלפו מספר רגעים עלה על דרך המלך, התחיל לדבר בשטף - כמו ב"זכרון משה"...

"החזו"א חייך הרבה בשעת הדרשה" סיפר ר' שלום "היו רגעים פשוט שצחק, דיברתי כעשרים דקות".

בסיום נעמד מרן ואמר - "כך צריך לדבר!"

אחד מגדולי ישראל ממקורביו של החזו"א ידע על ה"בחינה" וסיפר לנו ששמע מפיו של החזו"א שאמר בהאי לישנא: "צריך לדבר, וכך צריך לדבר ועם הניגון"...

מכאן ואילך היה החזו"א בטוח ורגוע, כי פה טהור חדש ניתן במתנה לכלל ישראל בדור תהפוכות. עם ישראל קיבל איש שיצא ויבוא לפני המחנה בכל התחומים. לנווט את שיירת הנצח בשליחותם של גדולי הדור. אומרים שהחזו"א התבטא בהזדמנות מסוימת: "אם היה לעם ישראל, בתקופת ראשית צמיחת ההשכלה את ר' שלום ודרשותיו, היו

רבי שלום שבדרון זצ"ל

ולא נתקררה דעת מרן החזו"א ובאותו מעמד הלך ובא אצל רבינו (בעל שבט הלוי) במעונו, משך בשרוולו ואמר: "אנו רוכשים כעת את המגרש... לא נזוז מכאן עד שנשלים את העיסקא בכי טוב..."

מרן בעל שבט הלוי מקבל את הכרעת מרן החזו"א שרוכש במפתיע מגרש עבור ישיבת חכמי לובלין

היכל הישיבה המפואה, חדרי הפנימיה והאוכל, המתנוססים כאבני נזר בטבורה של "זכרון מאיר".

לימים רבינו המליץ על מרן החזו"א את הפסוק (תהילים ל', א') "מזמור שיר חנוכת הבית לדוד", דוד המלך הרי לא ראה את בנין בית המקדש בבניינו, אבל בגלל שהוא רואה את זה בעיני רוחו זה נקרא על שמו, כך גם מרן ה"חזון איש" ראה את הנולד מה שיצטרך לבנין הישיבה בגדלותה ובתפארתה, ע"כ ראויה הישיבה להקרא על שמו של מרן החזו"א זצוק"ל...

וכך נתגלגלו הדברים בקניית המגרש של הישיבה בהשתלשלות מופלאה, למרות שלא היה בידי רבינו שום אמצעים לרוכשו, לאחר קניית המגרש ועם התחלת הבניה נפל על כתפי רבינו חובות כספיים כבדים. והם אילצו את רבינו לצאת מגדרו ולנסוע כמה וכמה פעמים לחו"ל, במטרה לגייס עזרת תמכין דאורייתא

נקיות במזון

מן הראוי לציין פה את ההידורים המיוחדים והחומרות שהנהיג רבינו בכל הנוגע לניהול הכספים של הישיבה, והשימוש בהן יהיה ג"כ בכל הזהירות והחרדה כמו בכספי הקדש, וע"פ כל הכללים והסייגים בדיני ממונות המבוארים בשו"ע.

ולכן לא השתמש בשד"רים הנוטלים אחוז גבוה לעצמם, כנהוג בכמה מוסדות, אלא רק באופן שכל הכסף המובא בית ד' יהיה קודש לכלכלת הישיבה והקמת בנייניה. כמו כן הקפיד רבינו על הלנת שכר לעובדים ולספקים או לבנאים וכדו', חוק ולא יעבור.

וכן החמיר מלקחת הלוואות בבנקים על סמך היתר עיסקא, כאשר הנפש היפה סולדת מכך. רבינו היה סבור כי למרות כל מיני היתרים בדברים אלו מכל מקום לא באלה חלק יעקב, ואין זה ראוי לישיבה להשתמש בהיתרים אלו, מכיון שמזיקים אם לרוחניות הישיבה.

מרגלא בפומיה של רבינו מ"ש בספה"ק "אגרא דפרקא" (אות קכ"ו) משמו של הרמ"מ מרימנוב ז"ע, שאם ממונו של האב אינו צרוף מסיגים, לא יכול בנו להצליח בלימודיו. וכן היה רגיל להוסיף את דברי הגר"א מוילנא ז"ע שאם יש בבנין אפי' מסמר קטן אחד גזול א"א להצליח בלימוד בין כתליו.

ואמנם כן, עלתה בידו לשמור על עקרונות מקודשים אלו לכל אורך שנות קיום הישיבה, ולמרות כל הקשיים ראו בישיבה סיעתא דשמיא גלויה באופנים מעוררי התפעלות, כמ"ש חז"ל (מכות י', ב') בדרך שאדם רוצה לילך בה מוליכין אותו. בצדק ניתן לסכם ולומר שכל החזקת הישיבה ומימון הקמת בנייניה, שהסתכמו בסכומים אדירים, התרחשו ומתרחשים באופן פלאי שלא כדרך הטבע.

(מתוך ולא שבט הלוי בלבד)

ויקון יוסף את כל אדמת מצרים (בראשית מ"ז, ז')

עברו שנים אחדות מפתחת שערי הישיבה (חכמי לובלין, של בעל 'שבט הלוי') והנה הגיעה השעה וריבוי התלמידים גרם לצפיפות יתירה, עד שנוצר צורך להקים עבור הישיבה משכן מתאים.

היה זה מרן ה"חזון איש" זצוק"ל אשר רזז והפציר כמה פעמים ברבינו (בעל שבט הלוי), שיתן דעתו על בנית מבנה עבור הישיבה, ולמרות שרבינו התנצל כי אין הדבר בהישג ידו, מפני חוסר אמצעים, לא חדל מרן החזו"א מתביעתו. בכל הזדמנות שנפגשו היה מרן החזו"א פונה אליו באמירה: "בעיני רוחי רואה אני כבר בנין גדול שיח"ל עומד על תילו, שוקק והומה תלמידים רבים, ואתם טרם התחלתם לבנותו - היתכן?!"

ולמעשה היה זה מרן החזון איש. שקנה בפועל את הקרקע עבור הישיבה. היה זה כאשר שני קבלנים, הגיעו להתייעץ עם מרן החזו"א, בנוגע לבנין מסויים, שהתכוונו להקים על שטח הגובל עם בית הישיבה. אמר להם מרן החזו"א שלא יבנו, מכיון שמגרש זה מיועד ליח"ל, ולא יוכלו להסיג את גבולה.

הלכו השניים אל רבינו וסחו לו דברים כהויתם, שהחזו"א אוסר עליהם לבנות מחמת שקרקע זאת מיועדת לישיבתו, אך דבר זה נודע להם רק עכשיו לאחר שכבר השקיעו ברכישת המגרש הרבה כסף, חמשת אלפים לירות (סכום גדול בימים ההם), ולא יוכלו לוותר על המגרש כי אם כשהסכום הזה יוחזר להם.

התנצל רבינו בפניהם, שאין לו שום אפשרות מבחינה כספית, לרכוש את חלקת המגרש, וממילא אין לו שום תכנית וסיכוי להשתמש במגרש, ומצידו הם יכולים לבנות עליו.

מאחר שהקבלנים היו למודים שלא לעשות שום צעד בעסקיהם, בלא הסכמת מרן החזו"א, חזרו אליו הקבלנים עם דברי רבינו, כשהם נבוכים ואינם יודעים מה לעשות. עמד מרן החזו"א ונתן בידיהם חמישים לירות שהוציא ממגירת שולחנו, כתשלום "דמי קדימה", ואמר: "בכסף זה קניתי עכשיו מידכם את המגרש עבור הרב וואזנר, ועליו להשלים את יתר הסכום..."

ולא נתקררה דעת מרן החזו"א ובאותו מעמד הלך ובא אצל רבינו במעונו, משך בשרוולו ואמר: "אנו רוכשים כעת את המגרש... לא נזוז מכאן עד שנשלים את העיסקא בכי טוב... (פאר הדור חיי החזו"א ח"ב עמוד רמ"ו).

לא נותרה, איפוא, שום ברירה בפני רבינו כי אם לקבל עליו את הכרעת מרן החזו"א. כך עבר המגרש לרשות יח"ל, ומאוחר יותר מגרש נוסף, וכך קמה במרוצת השנים קומה אחר קומה שרשרת בנייני יח"ל, ובכללם

מרן בעל שבט הלוי זצוק"ל

פעם אחת, לאחר ש'הענייה של יום שלישי' שכבה לישון, נכנסו אבא והחברותא שלו והתיישבו ללמוד. קול לימודם נשמע היטב, והגברת התעוררה משנתה, "שקט! אתם מפריעים לי לישון!" התרעמה. אבא שמע את דבריה וביקש מהחברותא כי מעתה ינמיכו את קולם...

הרבנית ר. צביון בסיפור מרתק על מידת החסד בבית אביה מרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א

ביקש לשאול לפני כן את אמא, וכמובן סירבה בכל תוקף... ואכן, לאחר פטירתה של אמא, בעת שסידרנו את ארונות הבגדים מצאנו שם שיירים מאותם סמרטוטים.

ערב אחד הגיעה 'הענייה של יום שלישי' בעת שאמא נעדרה מן הבית, באותה שעה כבר עלה אבא על יצועו, ואחד הנכדים ישן במיטה שבהול, האשה פתחה את הדלת ונכנסה, שהרי אין אדם דופק על הדלת טרם כניסתו לביתו שלו... בראותה שהמיטה תפוסה,

הרעימה בקולה: "קום מהמיטה שלי!"

לשמע הצעקות קם אבא ממיתו ויצא אל ההול. משראה את האשה, ביקש ממנה לחכות בחוץ עד שאמא תחזור משום איסורי 'יחוד', ברם האשה התעקשה כי המיטה שייכת לה, ואיש לא יורה לה מה לעשות וכיצד להתנהג. לאבא לא נותרה ברירה - הוא הושיט את ידו לנכד, והם יצאו אל הרחוב להמתין לאמא...

פעם אחת, לאחר ש'הענייה של יום שלישי' שכבה לישון, נכנסו אבא והחברותא שלו והתיישבו ללמוד. קול לימודם נשמע היטב ברחבי הבית, והגברת התעוררה משנתה, "שקט! אתם מפריעים לי לישון!" התרעמה. אבא שמע את דבריה וביקש מהחברותא כי מעתה ינמיכו את קולם...

פעם התעוררה 'הענייה של יום שלישי' באמצע הלילה. "בת - שבע מגרד לי באצבעות של הרגליים", התלוננה, "תני לי משחה", ביקשה. אמא התנצלה כי אין ברשותה משחה מתאימה, אולם זו לא האמינה לה: "הכל יש לך בבית! כיצד ייתכן שאין לך משחה בשבילי?" האשה קמה ממיטתה, חיטטה בעצמה בארונות הבית ומרחה לעצמה איזושהי משחה שמצאה, בא הבוקר - והגברת החלה צווחת, התברר כי המשחה לא היתה אלא דבק מגע, ואמא נאלצה לעמול קשות כדי להסיר את הדבק מרגליה...

'הענייה של יום שלישי' לא היתה היחידה. מלבדה התארחו אצלנו עוד מסכנות וגלמודות. גם להן היו 'חזקות' על לילות שבהם ישנו בביתנו ועל ארוחות שהגישה להן אמא. ועוד לא הזכרתי את עשרות האורחים שסעדו על שולחנו מדי שבת, ובהם נדכאים וקשי יום, חלקם מוזמנים על ידי אמא וחלקם מוזמנים על ידי עצמם... שהרי ביתם של אבא ואמא היה בעבור רבים מהם ביתם הראשון.

(מתוך הספר החדש 'בית אמ')

"לְגוֹר בְּאֶרֶץ כְּנָעַן" (בראשית מ"ז, ד')

היו כאלה שלא הסתפקו בביקורים בביתנו, אלא גם קבעו בו את משכנם...

אחת החליטה כי בזמנה הפנוי תשב בחדר ההמתנה בביתנו ותאמר תהלים. אשה אחת פקדה את ביתנו מדי יום בשעות אחר הצהריים - היא וכל ילדיה עמה. כך ישבה אצלנו עד הערב, ורק אז אספה את ילדיה

והלכה לדרכה. היו גם נשים שבאו לביתנו כדי שאמא תאכיל את ילדיהן... אשה אחרת היתה מגיעה אלינו שנים רבות מדי יום שלישי, קראנו לה 'הענייה של יום שלישי'. במשך היום היא היתה מקבצת נדבות באזור, בלילה ישנה בביתנו, ולמחרת שבה לביתה שמחוץ לעיר.

כבר בשעות הצהריים המוקדמות של יום שלישי היתה נכנסת ועורמת בביתנו את החפצים שאספה בשעות הבוקר: בגדים משומשים, מאכלים, כלי מטבח ועוד 'שמאטעס' כאלו ואחרים. את המאכלים הכניסה למקרר או לפריזה, ואת הבגדים הניחה באיזו פינה שעוד נותרה פנויה בבית. בערב הגיעה לביתנו

בשנית עם 'מבחר סמרטוטים' נוסף, סעדה את ארוחת הערב שאמא הכינה לה ושכבה לישון, בבוקר היתה אוספת את חפציה ופונה לדרכה, לא לפני שאמא העניקה לה סכום כסף.

לא תמיד יכלה האשה להיסחב עם החפצים כולם מחמת ריבויים, והללו - שהיו יקרים לה מאוד - נשארו בביתנו עד לשבוע הבא: המאכלים מילאו את המקרה, הקפואים סתמו את הפריזה, ושאר הגרוטאות נדחסו בפניה כלשהיא... לא פעם ולא פעמיים ביקשנו מאמא לזרוק את האוסף המוזר שהשאירה לנו האשה, אולם אמא סירבה, מעולם לא העירה לה על שהפכה את ביתנו למחסן גרוטאות, אדרבה - היא שמרה על החפצים כעל בבת עינה.

אותה אשה הרשתה לעצמה להגיע בערב פסח כשבידיה שקיות נוטפות חמץ, ואמא לא עצרה בעדה - היא פשוט הלכה וניקתה אחריה... באחת השנים, בשעת בדיקת חמץ, מצא אבא את שקיות ה'שמאטעס' הללו באחת הפינות, שאלנו את אבא האם מותר על פי דין לזרוק את הסמרטוטים, והוא השיב בחיוב כי בוודאי אינם שווים פרוטה, אולם

ראה הרב מפוניבז' שאני מביט בו בתימהון, ואמר בהתרגשות: "וואס קוקט איהר מיר אזוי, מה אתם מסתכלים בי כך, הלא זו האמת לאמיתה!"

הגה"צ רבי יעקב גלינסקי זצ"ל, על דבריו המופלאים של הרב מפוניבז' בחתונה שהשתתף בה

ויתכופו ויתבטלו בפניהם - ירויחו. ובאמת, אז יפסידו. כי ייפלטו ממחסה ה' ומחסותו, והגויים יבזו להם, ונמצאו לוקים מכל צד. דווקא אם נלך בגאון, נדבק בארחותינו בקומה זקופה, "בצור ירוממני", אזי נזכה לחסות בהגנת הקדוש ברוך הוא, "יצפנני בסכה, ביום רעה יסתירני בסתר אהלו". וכסיפור הידוע -

הקיסרית, אמו של ניקולאי השני, קראה בספרה על היהודים וארחותיהם. תארו שם יהודים פולניים, עם כובעי מצחיה וכיפות קטיפה, מעיל ארוך ואבנט רחב. סקרנותה התעוררה: מימיה לא ראתה יהודי! היהודים נתחמו כידוע ל"תחום המושב" הצר בגבול פולין, שאף היא השתייכה לרוסיה באותם הימים, ונאסר עליהם להכנס לפני המדינה.

אמרה למשרתה: "חפצתי לראות פעם יהודי. אם תיתקל באחד כזה בפטרבורג - הביאו לפני, ואעניק לו מאה רובלים!" הן רב.

ויהי היום, והשלטונות התאנו למלמד עני. גבבו תואנות שונות, ונאלץ להסדיר רישיונותיו בעיר הבירה. קיבל המלמד אישור ממושל עיירתו, ונסע לפטרבורג. שוטט נבוך ברחובותיה, לא ידע להיכן לפנות. לפתע הרעים עליו לובש מדים בקול: "היי, אתה עצור!" התאבן המלמד העני מרוב פחד והמתין בלב הולם. "מה מעשיך פה???" תבע הלה לדעת. ביד רועדת הראה לו את רישיונו, והסביר בשפה רצוצה לשם מה הגיע.

"מחר באחת עשרה תעמוד ליד שער הארמון", פקד עליו הלה. "המלכה רוצה לראותך. היא תעניק לך מאה רובלים, ותסדיר את ענייניך!"

מצד אחד, בשורה טובה שאין כדוגמתה. גם יסדיר ענייניו בלא טורח, גם יתעשר עושר רב, כדמי מלמדות ליובל שנים. אך מצד שני, כיצד יופיע כך לעיני המלכה? הלא רגילה היא לראות אנשים מגולחים למשעי, לבושי קצרות. ודאי תתפלץ למראהו החריג. מי יודע, אולי תצוה ליסרו בשוטים, אולי תכלאהו בבית האסורים, ותהיה אשתו עגונה, ובניו כיתומים. אין בררה.

גונח ומיבב הלך למספרה, גזז פאותיו הנאות, וגילח זקנו העבות. עיניו חשכו כשהביט בראי, אבל פקוח נפש זוחה הכל. משם פנה לחנות בגדים. חולצה בעלת כפתורים, מיקטורן קצר, ומכנסיים ארוכות, הוא נראה כליצן. להשלמת המראה, רכש עניבה. כיצד יקבלוהו בעיירה, הלא כל האבות יוציאו את בניהם מרשותו?! דיה לצרה בשעתה....

למחרת בשעה היעודה, המתין בשער חומת הארמון. בעל המדים לא הכירו. הציג היהודי את עצמו, והובא לפני המלכה. רטנה: "החסרה אני מגולחים לבושי קצרות סביבי? יהודי רצייתי לראות!" וגרשה אותו מעל פניה.... כך לקה בכפליים....

(והגדת - אלול הגה"צ רבי יעקב גלינסקי זצ"ל)

"וַיָּאֵת יְהוָה שְׁלַח לְפָנָיו" (בראשית מ"ו, כ"ה)

וברש"י: "להורות לפניו, לתקן לו בית תלמוד שמשם תצא הוראה. באולמי וגשל בבני ברק נחוגה חתונתו של אחד מבחירי ישיבת פוניבז'. בחתונה השתתפו הרב מפוניבז', המשגיח רבי יחזקאל לוינשטיין, רבי דוד פוברסקי והרב שך. בשעת הסעודה ניגש דוד החתן, שהיה פרופסור מזרם אפריקה, אל הרב מפוניבז', מוטרד: "ממה יתפרנס הזוג?" שאל. "ממה הם יחיו?"

"אל דאגה!" הרגיעו הרב, "הוא למד מקצוע בישיבה. הוא קבלן מצליח, בונה בתיים!" "אה", נחה דעתו וחזר למקומו.

ראה הרב מפוניבז' שאני מביט בו בתימהון, ואמר בהתרגשות: "וואס קוקט איהר מיר אזוי, מה אתם מסתכלים בי כך, הלא זו האמת לאמיתה!"

גמרא מפורשת היא (ברכות סד ע"א), על הפסוק: "וכל בניך לימודי השם ורב שלום בניך" (ישעיה נד, יג), אל תקרי בניך' אלא 'בוניך'!" "זאלט איהר וויסן", התרגש הרב מפוניבז', "זהו פשוט, ולא דרוש! הנה, אשאלכם, איזו היא העיר הגדולה? מוסקבה, פטרבורג, לונדון, פריז? כפרים נידחים הם! הלא כך אמרו בגמרא (מגילה ה ע"א): איזו היא עיר גדולה, כל שיש בה עשרה אברכים העוסקים בתורה בבית המדרש. פחות מכן, הרי זה כפר! מוסקבה היא כפר עם מיליון בקתות, ראדין היא עיר!"

תל אביב רבתי היא כפר ענק, וכל רחוב בבני ברק הוא עיר!"

התרגשותו של הרב מפוניבז' הרקיעה שחקים, פניו זהרו, ועיניו נצצו! "ולא סתם עיה, אלא עיר בירה! אברך זה, בונה ארמון תפארה!"

אמרו נא, איזו העיר היפה בעולם? אומר לכם! ושוב: גמרא מפורשת היא, עשרה קבין של יופי ירדו לעולם, תשעה נטלה ירושלים ואחד כל העולם כולו (קידושין מט ע"ב), ופסוק מפורש: "הזאת העיר שיאמרו כלילת יופי, משוש לכל הארץ" (איכה ב, ט"ו). ומה היה יופיה, שמעולם לא לן בה אדם ובידו עוון, תמיד של שחר מכפר על עוונות של יום (מדרש תהילים מח), זהו היופי האמיתי -

אמור מעתה, אברך זה, וחבריו - האם אינם קבלנים הם, בוני ערים וארמונות?!"

הבנתי, שמה שנראה בעינינו סכה ואהל, במבט של תורה הוא צור חלמיש -

ולהיפך, ארמונותיהם וטירותיהם, כבקתות של קש הם בעינינו! "כי יצפנני בסכה, ביום רעה יסתירני בסתר אהלו, בצור ירוממני" רבותינו עמדו על הסתירה בפסוק. מצד אחד: "כי יצפנני בסכה", יחביאני ויסתירני; ומצד אחד: "בצור ירוממני", כאילו עומד אני על סלע גבוה וחשוף. ובאמת לא סתירה כאן, אלא השלמה.

יש כאלו הסבורים, שאם יכנעו לפני ארחות הגויים, אם ידמו להם

הגאון רבי דוד פוברסקי זצ"ל שסיפר את הסיפור סיים ואמר: "אתה יודע למה הם לא זכו להעמיד תלמידים, בגלל הקפידה של רבי שמעון שקופ זצ"ל שהקפיד על זה שעזבו את הישיבה

הגר"צ פלמן זצ"ל מספר על מנה שסיפר לו הגאון רבי דוד פוברסקי זצ"ל על הקפידה של הבחורים

וממילא בוודאי תהיה תועלת ממה שיקבלו מר' ברוך בער נוסף על מה שקיבלו מר' שמעון.

וממחשבה למעשה הכינו את עצמם לצאת לדרך, ולפני יציאתם נכנסו לבית רבם, ר' שמעון, כדי לקבל ממנו ברכת הדרך, לקראת דרכם החדשה. ר' שמעון שמע על החלטתם הסופית, ונגרמה לו מעט חלישות הדעת מכך, הבחורים הללו הצליחו בישיבה מאוד, והוסיפו מאוד לכל אווירת הלימוד ולמה לעזוב את הישיבה כאשר נהנים ומצליחים בה? וכי יש איזה פגם בדרך הלימוד שהוא מלמד בישיבה, שיגרם להם לעזוב ולעבור לישיבה אחרת, ששיטת הלימוד שם שונה מכאן?

אבל הבחורים שהיו נחושים בדעתם, לא שמו לב לכל זה, ותכניתם יצאה לפועל, שלושתם יחד עזבו את גרודנא ועברו לקמניץ.

הבחורים הללו עלו והתעלו מעלה, ובאמת יצאו תלמידי חכמים מופלגים. אחרי המלחמה הם עלו לארץ, ובאמת היו תלמידי חכמים משכמים ומעלה על אחד מהם אמרו שהוא לא פחות מראש הישיבה מרן רבי שמואל רוזובסקי זצ"ל. אבל עם כל מעלותיהם הגדולות הם לא זכו להעמיד תלמידים, אחד מהם ניסה לפתוח ישיבה ולא הצליח, והשאר כל אחד מסיבותיו שלו, לא זכה להעמיד תלמידים.

ר' דוד פוברסקי שסיפר את הסיפור סיים ואמר, "אתה יודע למה הם לא זכו להעמיד תלמידים, בגלל הקפידה של ר' שמעון שהקפיד על זה שעזבו את הישיבה". הדור הזה הוא דור של הסתר פנים, לא תמיד רואים את השגחת הקב"ה בנגלה, אבל יש שני דברים שבהם רואים במוחש את השגחת ה'; הראשון הוא שידוכים, והשני הוא כבוד הרב. אם כתוב במשנה "ומורא רבך כמורא שמים", נאמר בזה שכבוד הרב הוא ככבוד השכינה, וכמו שהשכינה היא אש, ומי שלא מתנהג בקרבת השכינה כמו שצריך, מיד ניזוק מאש השכינה. כך אותו הדבר בכבוד ובמורא הרב, זה אש, ובאש לא משחקים.

סיים הגר"צ את דבריו ואמר "אתה חייב לנסוע, אסור שיגרם שום צד של צד של חלישות הדעת לרבך ראש הישיבה, בכך שלא תבוא אליו. אם יש איזה חשש רחוק שתגרם מעט חלישות הדעת לרב בכך שהוא רואה שהתלמידים אינם רוצים לשמוע את דבריו, אתה צריך לברוח מזה, ועליך לעשות כל מאמץ בעבור זה". מובן שלאחר דברים כאלו, שום חשבון לא עמד מנגד, וכבר ידע את אשר עליו לעשות.

(מתוך 'שלמים מציון' - הגאון הגדול רבי שלוי בן ציון פלמן זצוק"ל)

"וְאֵת יְהוּדָה שָׁלַח לְפָנָיו" (בראשית מ"ו, כ"ה)

וברש"י: לתקן לו בית תלמוד שמשם תצא הוראה.

מספר אחד ממקורבי הגר"צ פלמן זצ"ל, מעשה מופלא ששמע מהגר"צ בעניין זה.

מספר הסיפור היה באותם ימים בשנות בחרותו בישיבה, והנוהג אצל בני הישיבה היה שבמשך ימי חול המועד נכנסים התלמידים לבית רבם ראש הישיבה להקביל את פניו, ליהנות ולהתבסס מתורתו בימי החג הנעלים.

באחת מהשנים בימי חול המועד סוכות הבחור הזה לא חש כל כך בטוב, והיה קשה לו ללכת לביתו של ראש ישיבתו. ראש הישיבה התגורר בעיר אחרת ממקום מגוריו של התלמיד, וכדי להגיע אליו היה צריך לנסוע נסיעה ארוכה, ובמצבו שלא היה לגמרי בקו הבריאות, זה היה לו מאמץ קשה. ולכן חשב בלבו שהחג הזה יוותר על הקבלת פני רבו, ולא יגיע לבית ראש הישיבה. ובפרט שכל הנוהג לבוא לבית הרב בימי החג, לא שייך לסדרי הישיבה, אלא זה מנהג שהתלמידים נוהגים בו, ומצד הנהלת הישיבה אין שום מחויבות לעשות כן, וממילא בוודאי שלא צריך לעשות בשביל זה מסירות נפש, ואפשר לכתחילה להשאר בבית במצב כזה.

והנה בדיוק יצא לו לדבר עם הגר"צ, והשיח לפניו את מחשבותיו הללו. אמר לו הגר"צ "כדאי לך לעשות מאמץ ולנסוע לבית רבך, לא כדאי לוותר על זה". הבחור התפלא, הוא חשב שבכלל אין מקום להסתפק בזה, ואילו עתה הוא מקבל תשובה הפוכה, שצריך וחשוב מאוד לנסוע גם במצב כזה שלא מרגישים טוב. הגר"צ שראה בתמיהתו, אמר לו בוא ואספר לך סיפור ששמעתי ממורי ורבי מרן הגר"ד פוברסקי זצ"ל.

ההעמיד תלמידים

וכך סיפר: בישיבתו של מרן רבי שמעון שקופ זצ"ל בגרודנא, היו שלושה בחורים שהיו מהמובחרים בישיבה, היתה תועלת גדולה לישיבה מהם ואפילו ר' שמעון עצמו היה בשיעורו נהנה מהם מאוד.

יום אחד עלתה מחשבה במוחם שאולי כדאי להם לעבור לישיבתו של מרן רבי ברוך בער ליבוביץ זצ"ל בקמניץ, ומחשבתם היתה שאחרי שכבר למדו כמה שנים אצל ר' שמעון, וכבר קיבלו ממנו הרבה תורה, ממילא אולי כדאי לנסות ללכת ללמוד אצל ר' ברוך בער, אשר שיטת לימודו שונה מר' שמעון, ולקבל ממנו עוד דרך בלימוד. שהרי כל רב מנחיל לתלמידיו את דרכו שקיבל מרבותיו בלימוד, ולא ראי זה כראי זה,

הגאון רבי דוד פוברסקי זצ"ל

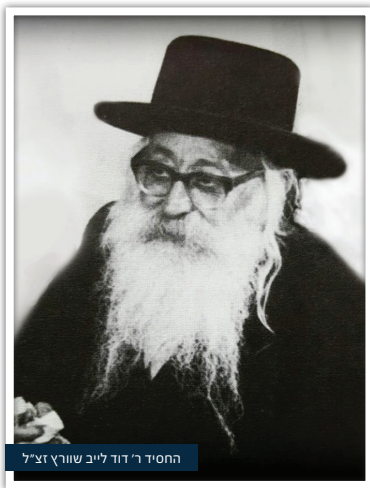
לפתע שלח את ידו וסטר לר' דוד לייב על לחיו סטירת לחי מצלצלת. תדהמה!! הכל המתינו לראות כיצד יגיב, "זה היה בשבילי", הפטיר ר' דוד לייב בשלווה אופיינית, "אבל מה בשביל הצדקה?" שאל

אירועים וסיפורים מחייו של גבאי הצדקה המיתולוגי החסיד ר' דוד לייב שוורץ זצ"ל

חרדית. כשחלף מקבץ נדבות לידו, נהג להוציא מכיסו חמישים לירות (באותם ימים זה היה השטר הגדול) "עודף, בבקשה" - היה אומר... (מחמישים לירות לכמה אגורות). בדרך כלל לא היה עודף לעוסקים במלאכת הצדקה. גם אם היה להם, היו אלה מטבעות של כסף קטן משום כך עזבוהו לנפשו. ר' דוד לייב היה היחיד, שחייך והחל לתת עודף של שטרות ושל מטבעות... "אם כך", הפטיר היהודי בחיך מבוש של מנוצח, "קח את הכל", ונתן את השטר כולו לצדקה (מפי הרב מ' ש').

"באחת השמחות שבהן השתתפתי שמעתי וראיתי קבוצת אורחים, שרועמת על שנורר חרדי הנדחף ביניהם, מספר הרב ב"פ, "לך לעבוד" קראו לעברו וסילקו אותו משולחנם. כך גם לעני נוסף, שהעז לגשת אל שולחנם אחריו. לא חלפו דקות ארוכות וראיתי את ר' דוד לייב בפתח. המתנתי לראות איך יפול דבה: האם יזכה לעבור בשלום ליד שולחנם? לא האמנתי למראה עיני. כולם, פתחו ארנקים ונתנו בשמחה".

לא היה זה סיפור נדיר. אירועים מסוג זה התרחשו בסביבתו של ר' דוד לייב בתדירות גבוהה. מה היה סודו של השנורר? סודו של הקסם

החסיד ר' דוד לייב שוורץ זצ"ל

נשאר עלום. הניחוח שנדף מאישיותו היה סוד חייו, אותו לא גילה לאיש. ר' דוד לייב היה אורח קרוא ליד שולחנם של נותני צדקה. בעצם לא תמיד: "באחת השמחות", סיפר עד ראייה, יצא בעל השמחה לקראתו בטרם נכנס לאולם. אולי רצה למנוע מאורחיו את "אי הנעימות" מנכוחתם של "קבצנים". הוא מיהר להוציא סכום כסף נכבד והגישו לר' דוד לייב. "בבקשה, קח את כל הסכום שאתה יכול לאסוף כאן, ואל תסתובב לי בין האורחים". קבוצת אורחים שישבה סמוך לדלת הבחינה במעשיו של בעל הבית. מבפנים בקעו קולות מחאה. "תכניס אותו!! מה אכפת לך! תן לו להכנס!"

יהודים פשוט אהבו לתת. היו אף כאלה, שניגשו לתת לו פעמיים. בדרך כלל להוציא כסף מהזולת זו מלאכה קשה, ליד ר' דוד לייב התהפכו היצרות, היו שנתנו פעמיים... "ראה איך אוהבים לתת לו כסף" קרא פעם אחד מהצדיקים בהשתהות. "על הצדקה שנתת לר' דוד לייב, אין הכרח שאקבל שכר מן השמים, לא נתתי דוקא לשם מצוה, נתתי כמעט רק מכיון שאהבתי לתת לו..." אמר אחד מגדולי ישראל שליט"א.

(מתוך בחזקת יד - פרקי גבורה מחייו של החסיד ר' דוד לייב שוורץ זצ"ל)

"וַיִּלְקַט יוֹסֵף אֶת פֶּל הַקֶּסֶף" (בראשית מ"ז, י"ד)

העבודה שלו היתה סביב השעון. כל סדר יומו היה סביב הצדקה. ליבו החם תקתק כמו שעון. ההקפדה שלו בכספי הצדקה היתה כמו שעון שוויצרי דייקני, הוא היה גם שעון מעורה, מעורר לבבות...

ר' דוד לייב חלף בדרכו ליד שני עצים גבוהים, עצים עתיקים המתנשאים לגובה רב. לפתע התרחב חיך של הרהור על פניו: "אפשר להתרומם לגובה רב, ועם כל זאת להשאיר בול עץ... בני אדם, שאינם יודעים לתת, משולים הם לאותו עץ, מתרוממים עם כספם לגובה, אך נשארים בולי עץ. "חלילה, חלילה", השליך ר' דוד לייב את הרהוריו, "יהודים רחמנים בני רחמנים הם. כולם טהורי לב, עצים מבלבלים. אלא שלפעמים הם שוכחים. אז אני רק מזכיר להם. מרגיל אותם למה שהם באמת. מרגיל אותם לתת".

פעם נכנס ביום חורפי לביתו של עשיר בתל אביב. בעל הבית ניגש לדלת ונחרד "אוי, דוד לייב, ראה נא את נעליך המטונפות בבוץ, לכלכת את רצפת הבית שלי, דוד לייב, מה עשית!?"

נכמרו רחמיו של ר' דוד לייב על היהודי. הוא התנצל, אך מיהר להעלות חיך על פניו: "ר' יהודי, עד עכשיו קיימת בנפשך 'ברוך מרחם על הארץ'. עכשיו, במטותא ממך, תקיים 'ברוך מרחם על הבריות' לבבו של של האיש התרווח, חודה המושחז של האמירה נגע בעצב רגיש בנפשו. משום כך מיהר לקיים בעצמו גם את ההמשך: "ברוך משלם שכר טוב ליראיו", הוציא חופן שטרות כסף - שכר טוב והגון והגיש אותו במאור פנים "ליראיו"- השנורר ירא השמים.

כך הרגיל אנשים... כך עורר את טיב ליבם.

סטירה ופשרה

ומעשה, שהגיע לאירוע מרכזי, שבו נכחו רבים מעשיריה של היהדות החרדית. הם היו לבושים במיטב מחלצותיהם, הפגינו נוכחות. לשדה פעילות נרחב וטוב מזה לא יכול היה ר' דוד לייב לקוות. הוא סובב בין הקרואים, וכיסו תפחו. אחד מהם עמד חמור סבר ומשך בכתפיו לאות סירוב. הוא אינו מחלק לשנוררים, מי שצריך שיתאם עמו פגישה בלשכתו. הוא לא יוותר על הכבוד הראוי לו.

אבל ר' דוד לייב אינו איש גינונים. "גיב מיין געלט", בקש, התחנן, הפציה. התחמקויותיו של האיש לא הועילו. הוא החל לשדר גלי משטמה לא נסתרים. ר' דוד לייב לא חדל מהפצרותיו. אט אט פקעה סבלנותו של האיש. לפתע שלח את ידו וסטר לר' דוד לייב על לחיו סטירת לחי מצלצלת.

במקום השתררה תדהמה. הכל המתינו לראות כיצד יגיב. "זה היה בשבילי", הפטיר ר' דוד לייב בשלווה אופיינית, וחיך מרפרף על שפתיו. "אבל מה בשביל הצדקה?" שאל. ומול שאלה שכזו גם לב אבן נמס...

ואנשים התרגלו ונתנו. סח עד ראייה: "חילונו, קרוב משפחה, היה מרבה להשתתף בשמחותינו. היתה לו הנאה לזלזל במקבצי נדבות בעלי חזות

סיפור לי רבי איצק'ל מפשעוורארסק בעצמו, שבתחילת מלחמת העולם השנייה, הגלו הרוסים ימ"ש הרבה יהודים אשר ברחו מגליציה - לסיביר, ובשעת מעשה היה נראה הדבר כרעה גמורה...

גאב"ד העדה החרדית הגאון רבי יצחק טוביה וייס מספר על הרה"ק רבי איצק'ל מפשעוורארסק

"אני יוסף אהיקם" (בראשית מ"ה, ד')

סיפור לי הרבי זצ"ל בעצמו, שבתחילת מלחמת העולם השנייה, ביום כ"ג בסיון תש"א, הגלו הרוסים ימ"ש הרבה יהודים אשר ברחו מגליציה - לסיביר, ובשעת מעשה היה נראה הדבר כרעה גמורה, אבל אני אמרתי אז שכ"ג סיון הוא יום המסוגל להצלה, שהרי באותו יום שלחו בימי מרדכי ואסתר את האגרות השניות כמסופר במגילה (ח,ט), ולבי אומר לי שגם מגירוש זה יצא לבסוף טובה.

והנה בשעתו לא הבינו כלל מה שאמר הרבי זצ"ל, שהרי נשלחו אל 'ארץ גזירה' ושוממה, אך לבסוף התברר שדווקא אלו שנשלחו לסיביר נצלו ונשארו בחיים, ולעומתם אותם שנשארו ברוסיה - נהרגו אח"כ על ידי הנאצים ימ"ש.

ואמר רבינו שליט"א: זכרוננו סיפור כעין זה, כי הנה בליל שני של פסח, באמצע ה'סדר', תפסו הנאצים ימ"ש שבע קהילות אנשים נשים וטף מעסטרייך, ולקחו אותם בספינות, ושום מדינה לא הסכימה לקבל אותם, והיו תלויים ועומדים בין עסטרייך לסלאוואקיה, כי שתי המדינות לא רצו לקבל אותם, והיתה אז מהומה גדולה (בזכרוננו עדיין איך קרוב משפחתי הלך בערב שבת

חול המועד לעיירות הסמוכות לאסוף מצות בשביל האנשים שהיו על הספינות). והנה בשעת מעשה היה נראה שאלו שנלקחו בספינות היו בצרה צרורה, ואילו אלו שנשארו בבתיהם היו ברווחה, אבל לבסוף נתברר להיפך, שאלו שנשארו בעיר נהרגו רח"ל, ודווקא אלו שהיו על הספינה ניצלו והגיעו לארץ ישראל ולאמריקה.

בהזדמנות אחת הוסיף רבינו שליט"א: ידוע מה שפירש מרן החתם סופר זי"ע על מה שאמר הקב"ה למשה רבינו (שמות לג, כג) "וראית את אחורי ופני לא יראו", דהנה אנו רואים כמה עניינים סיבות מסיבות שונות הנעשים בארץ, אשר בשעת מעשה מאוד נפלאות בעינינו, ואין אנו מבינים איזה טובה יש בזה, ולמה עשה ה' ככה, אך אנו מאמינים באמונה שלימה כי לא דבר רע הוא, ואף שטעמו כמוס ונעלם - בודאי הוא לטובתנו, אמנם לאחר רבות הימים רואים אנו ומבינים למפרע כי אכן כל הסיבות והמאורעות היו לטובתנו.

ולזה כאשר התפלל משה רבינו וביקש (שם לג, יח) "הודיעני נא את

דרכיך", ופירשו רז"ל (ברכות ז,א) שביקש לידע מפני מה "צדיק ורע לו", והיינו שרצה שיוכלו בני ישראל לראות ולהבין את הטוב הכמוס בכל הגלויות והטלטולים והמאורעות הלא טובים, השיב לו הקב"ה "וראית את אחורי" - כלומר: כך גזרה חכמתי העליונה שרק לאחר זמן תוכלו לראות את הטובה הגנוזה בדרכיך, אבל "ופני לא יראו" - כלומר: בשעת מעשה, שאז הוא בחינת 'פנים', לא תוכלו לראות ולהבין את תכלית הטובה היוצאת מזה, אלא תצטרכו להאמין בה' שהכל הוא לטובה.

ומובא בשם מרן החפץ חיים זי"ע שאמה: כשם שכשאמר יוסף אל אחיו (בראשית מה, ג) "אני יוסף", הנה באמירת תיבות אלו בלבד הבינו למפרע הכל ונסתלקו כל הקושיות והתמיהות, כמו כן לעתיד לבוא, כאשר ישמעו העולם מפי הגבורה "אני ה'", יסתלקו ממילא כל הקושיות והתמיהות על הנהגת העולם, ונבין כל מה שהיה בכל הדורות, ויראו כל בשר יחדיו כי עשה ה' את הכל לטובתנו.

ועל זה הדרך היה מבאר החפץ חיים זי"ע את לשון הכתוב (שמות יד, לא) "וירא ישראל את היד הגדולה אשר עשה ה' במצרים", דהנה "היד הגדולה" היינו מידת החסד, ואיזה מידת החסד עשה ה' במצרים? ומפרשי הפשט כתבו שהחסד הוא במה שמתו המצרים על הים, אולם החפץ חיים מפרש שאחרי קריעת ים סוף הבינו בני ישראל למפרע שגם השעבוד וגלות מצרים, הכל היה חסד עבורם, וכל הצער והשעבוד שהיה נראה לעינינו - היה באמת בבחינת "היד הגדולה".

וכיוצא בזה ביאר ה"בני יששכר" (מאמרי ניסן ריש מאמר ט'), וכן איתא בשם הג"ר ישראל סאלאנטער זצ"ל, מה שאוכלין בליל הסדר את המצה קודם למרוה, והלא מרור הוא זכר ל'וימררו את חייהם', ומצה הוא זכר לגאולה, ואם כן היינו צריכין להקדים ולאכול המרור קודם המצה. אמנם הביאור הוא, כי אין אנו אוכלין את המרור בכדי "לזכור" את המרירות, אלא בכדי "להודות" על המרירות, והיינו כי אחרי שיצאנו ממצרים זכינו להבין שגם המרירות שעברה עלינו במצרים היתה לטובה - בכדי לזכנו שנהיה ראויים לקבל את התורה, ואם כן שפיר אוכלים מקודם את המצה, כי רק אחרי הגאולה הרמוזה במצה - ניתן להשיג ולהתבונן שגם הגלות עצמה היתה לטובה.

(מתוך הספר 'רבינו הגדול אמרו')

גאב"ד העדה החרדית הגאון רבי יצחק טוביה וייס שליט"א

משהופיע רבי משה חיים במלבושיו המסורתיים בין העשירים המופלגים שבלשכה, עורך הדבר פלא עד גיחון, בטוחים היו כי קבצן יהודי לפנייהם, ששיגעון גדלות נכנס בו

עמדו הסוחרים והמתנינו, כשאננם פוסקים מלהביע את לעגם אל מול הסוחר היהודי שצץ פתאום,
לפתע הופיע שר הפלך על סף האולם

“הוציאו כל איש מעלי” (בראשית מ”ה, א)

גדולי ישראל היו ערים תמיד לצרת נפשם של צאן מרעיתם, אבל לא רק לצרתם אלא אף לצרתו של כל מי שנברא בצלם. גם הדבוקים בהם ובדרכיהם נהגו כן, ולא פעם היה שכרם גדול גם כאן בעולם הזה. שמו של הנגיד רבי משה חיים מחנטשין, הלך לפניו בפולין כולה, לבד מייחוסו כאחיו של החידושי הרי”ם, היה גם בעל ייחוס עצמי כבעל צדקה ונדיב לב, חסיד במעשיו ודבוק ברבו רבי מנחם מנדל השרף מקוצק. כיצד זה הגיע רבי משה חיים לעושרו המופלג?

היה זה לאחר מעשה מופלא שארע עמו. שנים אחדות אחר נישואיו, כשריחיים היו תלויים ומעיקים על צווארו ולרש אין כל, עמד לפני רבו, ושטח את צערו על עוללים השואלים ללחם ופורש אין להם. תמה הרבי ואמה: “ומה, אם אין פרנסה הולכים אל לשכת שר הפלך אשר בוורשה הבירה, ומגישים הצעה למכרז הממשלה!”

כחסיד נאמן, לא היסס רבי משה חיים אף לא לרגע, אחר שנטל רשות מאשתו נסע הישר אל וורשה הגדולה. אל לשכתו של שר הפלך הרוסי בוורשה נהרו אילי הון רבים מרחבי המדינה כולה. מידי פעם, פרסמה הממשלה הודעות על מכרזים עסקיים שונים, לביצוע עבודות ציבוריות רחבות היקף, רק לקבלנים ידועי שם, בעלי הון עצמי רב, התאפשרה הכניסה למכרזים מעין אלו. מתן שכר רב היה בצידם ועושר רב בצילם. משהופיע רבי משה חיים במלבושיו המסורתיים, בין העשירים המופלגים שבלשכה, עורך הדבר פלא עד גיחון. בטוחים היו כי קבצן יהודי לפנייהם, ששיגעון גדלות נכנס בו, שאם לא כן, כיצד זה מנסה דג רקק כמותו להתמודד מול כרישים שכמותם?!

הכל תמהו ולעגו לו, אלא שרבי משה חיים לא חנן אותם ולו במבט קל. חזק היה באמונת צדיקים והוא ביצע את הוראותיו של הרבי בעוז ובגבורה.

עמדו הסוחרים והמתנינו, כשאננם פוסקים מלהביע את לעגם אל מול הסוחר היהודי שצץ פתאום בינותם, לפתע הופיע שר הפלך על סף האולם. הס הושלך באולם, ובדומיה שהשתררה נשמע קולו של הש: “היכן הוא משה חיים רוטנברג?” תוך שהוא אחוז בטופס הרישום אותו מילא רבי משה חיים זמן קצר קודם לכן, עיניו של השר עברו במהירות בין הסוחרים, והוא זיהה עד מהרה את היהודי היחיד אשר עמד בירכתיים. “האם יליד מגנישוב אתה?” שאל השר, ורבי משה חיים השיב בחיוב, אך עיניו הביעו תימהון, בוודאות ידע הוא כי פרט זה לא מילא בטופס הרישום, שכן לא נתבקש לרשום היכן נולד, מהיכן אם כן ידע השר על מקום הולדתו, ומה עניינו בכך? תמה, אולם השר לא הניח לו לחשוב הרבה וביקש ממנו להיכנס אל לשכתו.

“הבה ואספר לך נשכחות”, אמר והחל מספר:

“לפני שנים רבות נדד לו נער רוסי מעיר לעיר. יתום היה הנער מאב ואם, ונפשו כמהה לרכוש חכמה ודעת. יכול היה להתגורר בכפר מולדתו במחיצת קרוביו ובני משפחתו, אך הללו נבערים היו מדעת, והיטיב ידע

הנער כי אילו יעשה כן ישאר אף הוא עד סוף ימיו איכר פשוט וגם. ביכר אפוא לעזוב את מולדתו, ולנסות מזלו בעולם הגדול. הוא תכנן לחסוך סכום נאה ולנסות להתקבל באחד מבתי הספר היוקרתיים ללמוד מקצוע מבוקש. בנדודיו הגיע לעיר מגנישוב שם שימש כרועה צאן אצל איכר פולני, יום אחד נשמטה כבשה אחת מן העדר וברחה לנפשה. ניסה הנער לתור אחריה אך לשוא, הכבשה נעלמה לבלי שוב. בפחד ואימה הסתובב הנער ודמעות זולגות על פניו, מר היה לו בכפליים. ידע היטב את העונש הגדול, אשר מצפה לו מידי אדונו על רשלנותו. מודע היה גם לכך כי יפוטר מיידית מעבודתו ויגורש ככלב חוצות ללא פרוטה על כל עמלו אשר עמל במשך השנה האחרונה.

בעודו עומד ובוכה, הבחין הוא לפתע בנער יהודי המתבונן בו ברחמים. הפציר בו היהודי להשיח בפניו את לבו. תחילה ניסה הרועה להתעלם ממנו, אולם משראה כי אך את טובתו הוא חפץ סיפר לו על האסון אשר ארע עמו.

‘מה מחירה של הכבשה?’ שאל הנער היהודי לפליאתו של הרועה, מששמע את מחירה שאל שוב: ‘באיזו שעה אמור אתה לסור אל בית אדונך?’ ‘עם השקיעה’ השיב הרועה.

‘המתן נא לי כאן עד סמוך לשקיעה’, אמר הנער ונחפז לדרכו. לתדהמתו של רועה הצאן שב הנער היהודי זמן קצר לפני השקיעה כשבידו הסכום במלואו, אותו אסף מנדיבי עם מקרב אחיו היהודים. הרועה היתום התקשה להודות למצילו במילים, אולם זה האחרון זרז לרכוש כבשה חדשה ולצרפה אל העדה, ולא נודע מאומה.”

“אני הוא הנער הרוסי, רועה הצאן אשר במגנישוב”, קרא שר הפלך בהתרגשות, “ואתה משה חיים הצלתי אז, לעולם לא אשכח לך זאת, ועתה הגיעה העת לגמול לך טובה תחת טובה!” עיניהם של הנאספים באולם המכרזים נפערו בתימהון, כאשר יצא שר הפלך יחד עם הסוחר היהודי בפנים שמחות וטובות את האולם כשהודעה בפיו: “מתכבד אני להודיעכם כי הסוחר היהודי מר רוטנברג זכה בכל המכרזים הממשלתיים המתפרסמים היום, עמכם הסליחה על המתנתכם המיותרת...”

הדברים נפלו על הנוכחים כרעם ביום בהיר, אלא שלא היה לאל ידם לעשות מאומה, שכן סמכותו של השר עליונה היתה ובלתי ניתנת לערעור. מני אז, הפך רבי משה חיים לבן בית בלשכתו של שר הפלך, והיה נוטל חלק בראש מכרזים שונים כשרכושו הולך וגדל, וכך גם מידת נדיבותו וצדקותו.

עד סוף ימיו לא גבה בו לבו של רבי משה חיים ולא רמו עיניו. תדיר זכר חובת האדם בעולמו.

גם את צאצאיו חניך בדרך זו, להיטיב עם הזולת ולעשות חסד עם כל אדם באשר הוא.

(מן המים משיתיהו)

אברך שישב בקרבתו, פנה אליו בגסות ואמר לו שאינו סובל את ריח העשן. ר' ישראל מסלנט לא ניסה להצטדק שהקרן מיועד למעשנים, אלא ביקש את סליחתו וכיבה את הסיגריה

על נסיעתו של רבי ישראל סלנטר ברכבת בקרון אחד עם אברך חוצפן

הרב אהרן כהן

"ויפל על צווארי בנימין אחיו ויבך" (בראשית מ"ה, י"ד)

פרש רש"י שיוסף בכה "על שני מקדשות שעתידין להיות בחלקו של בנימין וסופן ליחורב", ובנימין בכה "על משכן שילה שעתיד להיות בחלקו של יוסף וסופו ליחורב".

ר' יחזקאל מקוזמיר זיע"א ביאר באופן מופלא את עוצמת בכייתם של השבטים הקדושים, שכאשר בכו על חורבן ביהמ"ק, הם גילו לנו את הסוד לבניית הבית השלישי, שיהיה על ידי אהבת אחים, כאשר כל אחד מהם יתעלם מצרכי עצמו, חושב על זולתו ומשתתף בצער. כך יש לפעול לבניית ביהמ"ק הניחאי.

מסופר על ר' ישראל סלנטר שנסע פעם ברכבת מהעיר קובנא לווילנא. כדרכו נסע לבד ללא מלווים. לבוש היה כאחד מבעלי הבתים, ישב בקרון שנועד לעישון ועישן סיגריה.

אברך שישב בקרבתו, פנה אליו בגסות ואמר לו שאינו סובל את ריח העשן. ר' ישראל לא ניסה להצטדק שהקרן מיועד למעשנים, אלא ביקש את סליחתו וכיבה את הסיגריה.

לא עברו רגעים מועטים ושוב נשמע קולו הנרגז של האברך: "אי אפשר לשבת כאן ב - ד' אמותיו של הזקן הזה, הוא פותח את החלון ומכניס קור לעצמותינו!" ר' ישראל התנצל בנעימות: "סלח לי, לא אני פתחתי את החלון, ואם הדבר מפריע לך אסגרונו". והוא קם וסגר את החלון.

כשהגיעה הרכבת לווילנא, המתין קהל רב אשר בא להקביל את פני גאון ישראל. ראה האברך ותמה להתקלות זו, ניגש לאחד הממתנים ושאלו, תמהו עליו: "האינך יודע כי רבינו מסלנט בא?" עתה זיהה האברך את האיש וחשכו עיניו, כל הלילה נדדה שנתו. למחרת הגיע לאכסנייתו של רבי ישראל ששהה בית חתנו. בטרם הספיק לפצות את פיו הקדמיו ר' ישראל בסבר פנים יפות והתעניין בשלומו.

האברך נדהם מקבלת פנים לבבית זו ופרץ בבכי תוך בקשת סליחה ומחילה. ר' ישראל עודדו שלא יצטעה, וגילה לו שאין בליבו שום טינה

חלילה, ודיבר עימו ארוכות במוסר. כשעמד לצאת, עצרו ר' ישראל ושאלו: "שמא תאמר לי לשם מה באת לווילנא?" האברך גילה לו שבא לכאן להשיג "סמיכה" לקבלת היתר שחיטה, צהל ר' ישראל ואמה: "בידי לעזור לך להשיגה, חתני הוא מראשי הרבנים בעיה, ואני אדאג לך שייתן לך מה שאתה צריך". הדלתות כבר נפתחו לפני האברך ההוא....

רבי אליהו אליעזר גרודז'ינסקי, חתנו של ר' ישראל, קיבלו מיד והחל מגלגל עמו שיחה בהלכות שחיטה, בדיקות וטריפות. אך לצערו גילה, כי כשם שהיה מלא בעזות ובמידות מושחתות, כן היה מנוער מחכמה. ניחמו ר' ישראל באומרו: "ודאי יגע אתה מן הדרך. תנוח מעט ותבוא שנית עוד ימים מועטים". בקושי מצא האברך את הדלת והסתלק.

עברו ימים אחדים והאברך לא חזר. ר' ישראל, שהצטייד בכתובתו מראש, הלך בכבודו ובעצמו והמציא את עצמו אליו, נכנס לפונדקו ושאלו מדוע אינו שב, השיב הלה: "מחזיק אני טובה לרבינו, הוא פקח את עיני, כעת מכיר אני את מקומי ואחזור מיד לביתי". ר' ישראל לא הרפה ממנו. הוא עודדו והמריצו לחזור ללמוד היטב את הלכות שחיטה.

הלך ומצא לו שוחט מובהק שילמדו את כל הדינים, וסיפק לו כל אותו הזמן את

כל צרכיו. לא עברו ימים רבים ועמלו של ר' ישראל נשא פרי, האברך למד במרץ ושקידה את ההלכות, השתלם כשוחט מומחה, והוסמך ע"י כמה רבנים גדולים, ולא נתקררה דעתו של ר' ישראל עד שמצא עבורו קהילה הגונה שיושיבוהו בכבוד.

כששאלו את ר' ישראל: "כל כך למה?" השיב: "כשבא אלי אותו אברך וביקש את סליחתי, אמרתי לו כי אני מוחל לו במחילה גמורה ואין בליבי עליו שום טינה, ובאמת אמרתי את הדברים בלב שלם, אך היות ואני רק בשר ודם חששתי שתתנגב בליבי איזו קפיא עליו, לכן השתדלתי לחפש כל מיני הטבות לגמול לו כדי להוציא מליבי כל חשש טינה".

'לקראת שבת' אצלכם בתיבת המייל

<<< צרו קשר: dirshu@dirshu.co.il >>>

איך בדק יעקב את יוסף שלא חטא כלל בכל השנים שהיה במצרים?

ומה ניתן לראות בשערות הראש ומצחו של האדם?

ערב וערב היה מסתכל בתלמידיו העומדים לפניו, ורואה בהם איזה פסוק מאיר יותר באיש ההוא מצחו מצד השרות נשמתו המאירה שם, והיה מבאר לו קצת מן הפירוש של הפסוק ההוא, כפי הפירוש השייך אל נשמתו כנזכר, וקודם

שהיה ישן האיש ההוא, היה מכוון אל הפירוש ההוא שבאר לו קצתו, והיה קורא בפיו הפסוק ההוא, כדי שכאשר תעלה נפשו למעלה בפקדון בשינתו ילמדוהו עוד תשלום.

ובפרי עץ חיים (למהרח"ו שער השבת פ"ג) כתב "גם שערות של אדם של ראש ושל זרועות ושל גוף, מורים על דברים רבים, וכפי גוונם או נטייתם למעלה או למטה וכיוצא, וכן כל אבר ואבר יש בו אותיות, אלא שבמחם הוא עיקרם, וכן בעיני בני אדם יש בהם גלוי אותיות".

"וַיֹּאמֶר יִשְׂרָאֵל אֶל יוֹסֵף אֲמוֹתָה הִפְעֵם אַחֲרַי רְאוּתִי אֶת פְּנֵיךָ" (בראשית מ"ו, ל') האלשיך הק' (בתורת משה) עה"פ (לעיל מה, כח) "ויאמר ישראל רב עוד יוסף בני חי אלכה ואראנו בטרם אמות", כתב שאמר יעקב שקשה להאמין, שיוסף היה במקום זימה ולא חטא, ולכן אמה: "לא תתקדר דעתי עד אלכה ואראנו ואכירה בפרצוף פניו אם צדיק הוא אם אין".

שכן היו מכירים בזמנים ההם, כי שלומי אמוני ישראל קדושים אשר בארץ אשר היו לפנינו בימים ראשונים, מטוהר נפשם וחלאת חולשת זוהמתן, יכירו וידעו בהביט אל פני אדם גם פני איש, הצדיק הוא הרשע, ויעידון ויגידון פרטי מעללי איש בהכרת פניו ולא יחטיאו. ולפי"ז מבאר (להלן מח, ט) מה שאמר יעקב כאן "אמותה הפעם", שאחרי שראה בפניו של יוסף שלא חטא אמה: "אמותה הפעם" - אני כבר יכול למות, כי מצאתיך צדיק.

ועניין זה של הכרה בפרצוף, מבואר באריכות בזוה"ק (ח"ב ע. עה"פ ואתה תחזה וגו', ושם (ח"ג עה:) מובא על אחד שהיה לו רושם בפניו מחמת איסור עריות, והיה בוכה על זה ושב בתשובה, והעביר ר' אבא הרשימה מפניו ע"י מעשה נס ותפילה.

ועיין בשער הגלגולים (למהרח"ו הקדמה אות יז) ומורי ז"ל, בכל

האם יעקב אבינו ידע לבסוף שהאחים מכרו את יוסף?

"וַיִּדְבְּרוּ אֱלֹוֹתָיו אֶת כָּל דְּבָרֵי יוֹסֵף אֲשֶׁר דִּבֶּר אֱלֹהִים" (בראשית מ"ה, כ"ז)

הרמב"ן כתב "יראה לי על דרך הפשט שלא הוגד ליעקב כל ימיו כי אחיו מכרו את יוסף, אבל חשב כי היה תועה בשדה והמוצאים אותו לקחוהו ומכרו אותו אל מצרים, כי אחיו לא רצו להגיד לו חטאתם, אף כי יראו לנפשם פן יקצוף ויקללם".

ובפסיקתא רבתי (פיסקא ג ד"ה דבר אחר ביום השמיני), מובא שכל זמן שהיה יעקב במצרים עד מותו לא נכנס אליו ולא היה אצלו כלל, כדי שלא יחקור אותו איך הגיע למצרים ויאמר לו היאך עשו בך אחיך ומקללם, (ולכן היו צריכים להודיעו שאביו חולה).

כי אמר יוסף אני יודע צדקו של אבא שכל דבריו גזירות הן, אמר ללבן "עם אשר תמצא את אלהיך לא יחיה" ומתה אמי, ואם יקלל את אחי השבטים נמצאתי מחריב את כל העולם, שלא נברא העולם אלא בשביל השבטים, לפיכך לא היה הולך אצל אביו בכל שעה, ע"כ.

מדוע רצה יוסף שהמלאכים ישארו בחדר כשהתוודע לאחיו?

"וַיִּקְרָא הוֹצִיאוּ כָל אִישׁ מֵעֵלָיו" (בראשית מ"ה, א')

במדרש תנחומא (פרק ד') מובא שבשעה שהיו יהודה ויוסף מתווכחים זה עם זה אמרו מלאכי השרת זה לזה בואו נרד למטה ונראה שור וארי (יהודה ויוסף) מתנגחים זה עם זה בנוהג שבעולם שור מתירא מפני ארי ועכשיו שור וארי מתנגחים ועומדין והקנאה ביניהן.

וכתב האלשיך שע"פ המדרש יש לבאר שכשיוסף אמר "הוציאו כל איש מעליו", התכוון שרק אנשים יצאו אבל המלאכים ישארו משום שפחד מאחיו, ורצה שישמרו עליו.

וכתב הגרש"ז ברוידא זצ"ל (בספר שם דרך) שודאי שאין הכוונה שיהרגוהו מחמת שנאתם, אלא שחשש יוסף שיהרגוהו כפי הפסק שפסקו בשעת המכירה שהוא רודף, שהרי מעולם לא חזרו בהם מפסק דינם.

באיזה סוג כתב ובאיזה נוסח יותר לכתוב קמיע לגוי שחולה?

בתרגום יונתן בן עוזיאל על הפסוק "רַק אֲדַמֶּת הַכֶּהֱנִים לֹא קָנָה" וכו', כתב שהסיבה שיוסף לא קנה את אדמתם, היתה בגלל שהכהנים היפכו בזכותו בשעה שאדונו פוטיפר רצה להורגו והם הצליחו להצילו ממיתה. עובדה זו מופיעה בפירוש בעלי התוספות וכן בפירוש הרא"ש (וכן מופיע במדרשים ישנים ראה תורה שלמה) שמעשה יוסף עם אשת פוטיפר הגיע לדיון אצל "כהני מצרים", והם אמרו: נראה לפי הקריעה בבגדו של יוסף עם מי הצדק, שאם הקריעה לפניו הדין עמה, אולם אם הקריעה לאחריו הדין עמו שהוא ברח מפניה והיא שהחזיקה בבגדו וקרעה אותו, בדקו ומצאו שהקריעה היתה לאחריו, וכך יוסף ניצל, בשביל אותו "משפט צדק" זכו הכהנים שלא מכרו את אדמתם. (וראה הוספה לזה בחזקוני לעיל לט"ב).

השל"ה הקדוש (ספר בראשית דרך חיים פרשת ויגש) לומד מכאן, שצריך האדם לא להיות כפוי טובה, אלא ישלם טובה תחת טובה אפילו לגוי. שהרי הכומרים של מצרים עשו טובה ליוסף כשהיה דינו בפניהם בעניין מעשה דאשת פוטיפרע, שכשהבחינו שהאמת אתו הצילו אותו ממוות, ועל כן עתה גם כן הטיב עמהם. "הטיבה ה' לטובים ולישרים בלבותם", ע"כ.

הכרת טובה לגויים באה לידי ביטוי גם בהזכרת גויים לטובה על מעשים טובים, כך מובא בספר חסידים (סי' תשמ"ו ותקפ"ב) "שכשאדם מדבר בשבח צדיקים בין על יהודים בין על גויים, כגון שאומר אותו פלוני עשה לישראל טובה, יאמר זכרונו לברכה". וכתב שם (סי' תש"צ) שמותר לבקש מהקב"ה שיקל בדינו של נכרי שעשה טובות ליהודי. בשו"ת חיים ביד (לגרי"ח פלאגי זצ"ל סי' לג) מביא שנשאל מיהודי

סוחר שמתעסק עם סוחר גוי, ועסקים אלו גורמים רווחים גדולים ליהודי ומשפיעים לו טובה, והגוי נהיה חולה, ושואל האם מותר להתפלל עליו שיחיה וגם לתת צדקה בעדו לתלמידי חכמים שילמדו לרפואתו. וכתב שם להתיר ע"פ הספר חסידים הנ"ל, ומביא שם כמה ראיות לדבר, כגון מאלישע שריפא את נעמן מצרעתו, ועוד.

ומביא שם שרבי יהודה קצין זלה"ה היה יודע ללחוש, ובא אליו גוי אחד עם תינוק בידיו שמוטל על ערש דוי כמו פגר מת ועשה לו לחישה וברכה ומיד נתרפא, ויצא ממוות לחיים, ונעשה קידוש ה'.

ומביא שם ששאל אותו תלמידו, שגוי אחד יש לו כאבים עזים בלבו, ורוצה ומבקש מאוד שיכתבו לו קמיע, האם מותר הדבר, וכתב שם שיכתבו לו קמיע בלי שם ה' ורק בכתב רש"י ולא בכתב אשורי, ובנוסח זה: "הנני כותב קמיע זאת לשם הנושא אותה לשמירת גופו מן המזיקין ומכל חולי ומחלה ומכאב הלב".

איזו מצוה גדולה מקיימים הדוורים שמחלקים את המכתבים?

ולא טוב עשו העצלנים שבנסעם לדרכים אין כותבים לקרוביהם ולאנשי ביתם להודיעם את שלומם ונפשם ברעה תתמוגג לפי רוב האהבה, ובוודאי עתידים ליתן הדין. והאיש אשר הוא טוב ידיו רב לו לכתוב בכל מעבר ובהרבה דרכים כדי שיגיעו לידם אגרותיו אם לא כולם - מקצתם, ויזכיר את בני עירו הנמצאים אצלו. ומצוה על כל מי שיגיע איגרת לידו שיטרח בגופו וממונו לשלחה ולהריצה ולהגיעה ליד הבעלים ולמצוה רבה תיחשב לו כי לפעמים נפש הוא משיב, וכמה מצוות מקיים, גמילות חסדים, ומצות ואהבת לרעך כמוך, ומשמח לב אומללים ולהחיות לב נדכאים וישא ברכה מאת ה', ע"כ.

"וְיִשְׂרָאֵל אֶהְיֶה" (בראשית מ"ז, י"ז)

במסכת כלה (פ"ג) מובא שז' נכנסו חיים לגן עדן וא' מהם היא שרח בת אשר. הסיבה שנכנסה לגן עדן בחייה, מובא בתרגום יונתן כאן וז"ל: "ושרח אחתהון דאידיברית כד היא קיימא לגינוניתא על דבשרת ליעקב דיוסף קיים" - פי ששרח בת אשר נלקחה בחייה לגן עדן בזכות שהודיעה ליעקב שיוסף חי. (ועיי' שו"ת תורה לשמה סי' תקכ"ב).

בפלא יועץ (ערך בשורה) למד מכאן שמצוה רבה תיחשב לאדם שמבשר בשורה טובה לחברו, וכ"ש לאיש צדיק שהגורם שתחיה רוחו חיים יוסיפו לו חיים, וראיה משרח בת אשר שכיון שבשרה ליעקב על יוסף שהיה חי זכתה ליכנס בחיים לגן עדן.

מהי מידת חיובו של אדם בכבוד סבו?

האם כבוד ההורים קודם לכבוד הוריהם? והאם יש חובה לכבד 'סבא רבה'?

וכפי שכתב רש"י, ופסק הרמ"א - חייב אדם בכבוד אביו יותר מבכבוד זקנו, ולכן צריך להקדים את כבוד אביו לכבוד זקנו. ויש שכתבו כי למרות זאת, לא ימלא את צורכי אביו, כגון להאכילו או להלבישו, לפני שימלא את צורכי זקנו, כיון שאין זה ראוי שזקנו ימתין עד שימלא את צורכי אביו שהוא בנו, ואף לאביו יחשב הדבר לחטא. ויש שכתבו שכבוד אביו קודם רק באופן שאין אביו חייב בכבוד זקנו, כגון לאחר מיתת שניהם - וכפי שהקדים יעקב אבינו את כבוד אביו לכבוד זקנו, והיה זה לאחר מיתת שניהם - או שאביו אנוס מסיבה כלשהי מלכבד את אביו; אבל כשאביו חייב בכבוד זקנו, כבוד זקנו קודם לכבוד אביו, שהרי שניהם חייבים בכבודו.

ויש אומרים שבכל מקרה צריך להקדים את כבוד אביו ואמו, לכבוד זקניו. ויש מי שכתב כי ראוי לכל אדם שיצוה לבנו להקדים את כבוד זקנו, ובאופן זה בודאי צריך להקדים את זקנו; ואף אם לא אמר האב לבנו בפירוש, אלא שידוע שזה רצון אביו, יקדים את זקנו.

[שו"ע י"ד רמ, כד, ונו"כ; פסקים ותשובות שם]

הרב יהודה יעקבזון

בפרשת השבוע נאמה: "וַיִּזְבַּח זָבְחִים לְאֱלֹהֵי אָבִיו יַעֲקֹב", וכתב רש"י, על פי המדרש: "חייב אדם בכבוד אביו יותר מכבוד זקנו, לפיכך תלה ביצחק ולא באברהם". ומשמעות הדברים שאדם חייב בכבוד זקנו, אלא שחייב יותר בכבוד אביו. וכך פסק הרמ"א: "יש אומרים שאין אדם חייב בכבוד אביו, ואינו נראה לי, אלא שחייב בכבוד אביו יותר מכבוד אביו אביו". ונחלקו הפוסקים אם חיוב זה הוא מדאורייתא או מדרבנן. ועוד נחלקו - אם חייב אדם בכבוד אביו אמו, אָם אביו ואָם אמו. וכן נחלקו אם חייב בכבוד אביו זקנו.

וחיוב כבוד זקנו, יש אומרים שהוא ככל גדרי החיוב בכבודם ומוראם של אביו ואמו, דהיינו שלא ישב במקומו, ולא יקראוהו בשמו, וחייב לעמוד מפניו, ולהאכילו ולהשקותו, ועוד; ואף לאחר מותו - לכבודו באמירת קדיש וכיוצא בזה. ויש אומרים שהחיוב הוא לכבודו יותר מאנשים אחרים, כגון לקום מפניו, אך לא ככבוד אביו ואמו ממש. (ויש מהפוסקים שסוברים שחיוב כבוד זקנו הוא משום כבוד אביו בחייו, ולאחר פטירת אביו פטור גם מכבוד זקנו, אך רוב הפוסקים לא חילקו בדבר).

הילולא דצדיקא

הרב הקדוש רבי נתן מברסלב זי"ע ליום ההילולא עשרה בטבת תר"ה

תלמידו המובהק של רבי נחמן מברסלב זי"ע"א ומפיץ תורתו

ציון הרב הקדוש רבי נתן מברסלב זי"ע"א

נרתע ממאומה והמשיך ביתר שאת להפיץ את תורת רבו. מיוחד היה במידת הזריזות ואת כל מעשיו היה עושה במהירות גדולה, ואף כתיבתו היתה להפליא בהיות סופר מהיר.

בשנת ת"ה, נפגש עם רבי מנחם מנדל מקוצק שאמר עליו "ראיתי מצח מאיר תחת כובע פשוט".

(שבת ט"ש)

מילדותו התמיד בתורה ודרך לימודו היה בפשטות ובהבנה ישרה. בגיל שתים עשרה השתדך עם בת רבי דוד צבי אורבך רבה של שריגד, שהעריצו מאד ואף ראה בו כירשו במשרת הרבנות.

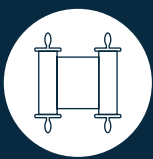
חותנו ביקש להרחיקו מהחסידות, אך הוא נמשך אליה ונסע לצדיקי דורו כדי לקבל תורה וחסידות מפייהם. הסתופף בצל רבי לוי יצחק מברדיטשוב ואף כתב חלק מתורתו, וכן שהה אצל רבי ברוך ממזיבזו וצדיקים נוספים.

בשנת תקס"ב השתקע רבי נחמן בעיר ברסלב, ושמעו הגיע לאזניו של רבי נתן, שגר אז בנמירוב הסמוכה. כשבא אליו בפעם הראשונה, התקשר אליו בקשר אמיץ לכל ימי חייו ונעשה תלמידו המובהק.

כמעט כל ספרי ברסלב נכתבו על ידו והוא מסר נפשו להדפיסם ולהפיצם בישראל. סבל רדיפות רבות עקב התקרבותו לרבי נחמן, אך לא

- איך עלה בדעת יהודה לנצח את יוסף, שברשותו כל צבא מצרים?
- מדוע המתין יוסף ולא התגלה לאחיו מוקדם יותר?
- מדוע נבהלו האחים כשמצאו את יוסף, הלא לשם כך ירדו למצרים?
- מדוע דוקא יהודה נבחר להקמת בית תלמוד, ולא לוי או יששכר?

השאלות
בפרשת
השבוע

כל התשובות בספר 'דרש דוד על התורה' לרכישה התקשרו 02-5609000

עשרים שנה למהפכה התורנית של 'דרשו' ברחבי העולם

הועידה השנתית הבינלאומית של 'דרשו' תיפתח בחודש הבא בקונטיקט שבארה"ב
בסימן 20 שנה לארגון דרשו ופריסת פעילות הארגון בכל רחבי תבל

יעקב לוסטיג

הועידה השנתית הבינלאומית – הקונוונשן של דרשו, תיפתח אי"ה בעוד כחודש בסטמפורד שבקונטיקט ארה"ב ותימשך לאורך שבת פרשת שמות, בהשתתפות גדולי הרבנים וראשי הישיבות, מאות נציגי מרחבי העולם, נבחני דרשו, מנהלי ורכזי פעילות הארגון בכל רחבי העולם, אשר פועלים מדי יום ביומו להאדרת והעצמת לימוד התורה במסגרת תכניות דרשו. הועידה מתכנסת בשנה זו בסימן 20 שנה לפעילות הארגון

ופריסתו הבינלאומית בעשייה התורנית לעידוד הלימוד השינון והחזרה – עשרים שנה למהפכה התורנית של דרשו.

במשך 20 שנה, המהוות שנות דור, פועל ארגון דרשו במגוון תכניות אשר מטרתן היחידה היא עידוד והאדרת לימוד התורה, דרשו הפך להיות חלק מהותי מסדר יומם של רבבות לומדי תורה, בחורים, אברכים וקובעי עיתים לתורה אשר באמצעות תכניות הלימוד השינון והחזרה של דרשו, קבעו לעצמם את המטרות ואת הגשמת שאיפתם

הטהורה לגדול בתורה ולהיות נטועים בבית המדרש ברוחם ובגופם. אלפי בני הישיבות משתתפי 3 תכניות דרשו לבני הישיבות, מעצימים מדי יום את "בין הסדרים" בשינון ובחזרה, בלימוד שעה לפני התפילה והשלמת דפי המסכת הנלמדים מדי 'זמן' בישיבה, בשעות שבימי שישי ושבת אחה"צ ובמוצאי שבתות, באמצע הזמן ובבין הזמנים, לומדים, חוזרים ומשננים ואף נבחנים על לימודם.

רבבות אברכים קבעו וייסדו לעצמם את השאיפה להיות 'יודעי ש"ס' באמצעות תכניות דרשו ללימוד הדף היומי, בעיון, חלקם הגדול בתוספת לימוד התוס' ונבחרים שביניהם בתכנית 'קנין ש"ס', אשר הופכת אותם להיות יודעי ש"ס, לומדים ומשננים, חוזרים ונבחנים, רוכשים לעצמם את הידיעה בהיקף אדיר שאין כדוגמתו.

אלפים זכו להיות נמנים על לומדי 'קנין הלכה' אשר מעמידה יודעי הלכה במקורותיה העושים דרכם בטוחה לעבר היותם מורי הוראה בישראל, בתכנית שאותה יסדו מרנן גדולי הפוסקים מרן רבינו הגרי"ש אלישיב ומרן בעל שבט הלי זיע"א ויבלחט"א מרן הגר"נ קרליץ שליט"א.

וביותר הגדיל הארגון עם יסודו של הדף היומי בהלכה, אשר הפך לנחלת כלל ישראל ורבבות רבבות קובעים לעצמם מדי יום ביומו לימוד יומי במשנה ברורה למען דעת את המעשה אשר יעשו ולקנות לעצמם קנין ידיעה בארחות חיי היהודי עלי אדמות על פי התורה הקדושה.

פעילותו של ארגון 'אחינו' – אשר מהווה את זרוע הקירוב של דרשו, הגיעה למימדים בלתי נתפסים של עשייה בקירוב קרובים ובקירוב רחוקים, בהכוונת נערי ישראל לישיבות הקדושות, בליווי הנערים

בקליטתם בתוככי היכלי

התורה למען ייקבע

מושבם שם ויהיה זה

בבחינת לקום במקום

קדשו – לאחר העליה

להר"ה, ובסיוע אשר ניתן

דבר יום ביומו, להקמת

ישיבות ומסגרות תורניות

חדשות בכל מקום

ואתה פעילות 'אחינו'

תצוין גם היא בהרחבה

במהלך הועידה ותעלה

על נס את הזרכים אשר

גיבש הארגון במשך

שנות קיומו להבאת

כלל ילדי ישראל

להרגשת 'מתיקות

התורה' ולהטעים את

טעם חיי הנצח הטמון

בדף הגמרא – בלימוד

התורה. משך שנות דור, עשרים שנה, ילדים ונערי חמד בישיבות, כבר

נולדו לתוך עולמו של דרשו, באתגר האדיר שהציבו לעצמם לידיעת

התורה ולשינון ולחזרה, לידיעת ההלכה ולקניית ההיקף בידיעת הש"ס

וההלכה במקורותיה.

הפריסה העולמית של דרשו הינה כיום בכל רחבי ארץ ישראל, בכל

מדינות אירופה, בצפון אמריקה ובדרום אמריקה, באוסטרליה ובדרום

אפריקה ואף במזרח אירופה, כאשר הסניפים האחרונים נפתחו זה לא

מכבר בהונגריה שבמזרח אירופה ובברזיל שבדרום אמריקה.

היקף בלתי נתפס זה, כמו גם המשמעותיות של השליחות של נציגי

דרשו בכל מקום ואתר יעמדו בראש דיוני הועידה השנתית הבינלאומית

– הקונוונשן של דרשו, אשר יתקיים אי"ה כאמור בחודש הבא בארה"ב

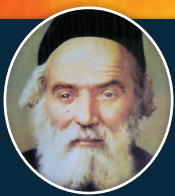
במוצאי שבת קודש פרשת שמות, יתקיים מלווה מלכה ומעמד סיום

הועידה כשבמרכזו סיום מסכת בבא מציעא בסדר הדף היומי בבלי, אשר

דרשו הפך את לימודו להיות לימוד איכותי שמטרתו, לימוד שינון וחזרה

עד לידיעה ורכישת היקף הידיעה במכמני הש"ס.

סיפור בהמשכים

מאת: יעקב א. לוסטיגמן

תקציר הפרקים הקודמים:

כל בתי העיירה עלו באש למעט 26 בתים, בהם בתיהם של החפץ חיים ובני משפחתו. החפץ חיים יצא לגייס תרומות בוילנא ובערים ועיירות נוספות ושב כעבור עשרה שבועות כשבידיו שלושת אלפים רובלים - סכום קטן מכדי שיספיק לשיקום הבתים הרבים שנשרפו כליל. ביקש החפץ חיים לישב בשלווה, אך צרה נוראה התרגשה על ביתו.

בערבו של יום חמישי בשבוע יצא מרנא החפץ חיים לעיר אראני, כדי לטפל בבית התמחוי המחלק אוכל כשר ומבושל לחיילים היהודיים בצבא הצאר. קודם לכן איחר את יציאתו, התענה וערך 'הטבת חלום', לאחר שחזה בחלומו גזירה קשה המרחפת על העיירה ראדין. בבוקר יום השבת פרצה דלקה באסמו של אחד הנוכרים, וכמעט

פרק ה // בני משפחת החפץ חיים נזעקו לרופאי וילנא

והנסיעה לוילנא, גרמו לכך שחלף זמן רב עד שהביאו את החולנית לרופאים בבירת ליטא. לאחר שבדקו את אשת החפץ חיים, קבעו הרופאים פה אחד כי היא איחרה את המועד, וכי אזלו הסיכויים להציל את חייה. "עליכם להתכונן לקראת הגרוע מכל", הם אמרו לבני המשפחה.

ימים אחדים הסתופפו כל בני המשפחה סביב מיטתה של החולה הגוועת, וביום שבת קודש כ"ב אב, השיבה נשמתה הטהורה לבוראה, כשהיא זכה ומזוככת מכל חטא ומכל שמץ של עוון.

במוצאי שבת קודש התקיימה הלווייתה של אשת החפץ חיים, והיא נטמנה בבית החיים של וילנא, כשבני משפחתה וכל מוקירי ומעריכי החפץ חיים המתגוררים בעיר מבכים מרה את לכתה בטרם עת של אותה צדקת זכה וטהורה.

"מעט התורה שרכשתי הוא בזכות אמך", אמר אז החפץ חיים לבנו רבי אריה לייב. בהזדמנות אחרת סיפר לו החפץ חיים כי בהיותו עלם צעיר דובר בו נכבדות על ידי עשירים גדולים שחפצו בו כחתן לבתם, ואף הציעו להעניק לו סכומי כסף גדולים כנדוניה. אך לבסוף גברה ידו של רבי שמעון הלוי אפשטיין מראדין, שהיה אביו החורג של החפץ חיים, והוא לקחו כחתן לבתו ומעשה שהיה כך היה: החפץ חיים הקדוש נולד לאביו רבי אריה זאב ולאמו מרת דבוסה בעיירה זיטל. לפרנסתו היה אביו של החפץ חיים נוסע לוילנא ומלמד שם תורה לבני העשירים, ואלו החפץ חיים נותר עם אמו בזיטל. כשהגיע החפץ חיים לגיל עשר שנים לערך לקחו אביו לוילנא עמו ושם היה החפץ חיים לומד תורה יחד עם כמה ילדים בני גילו, שהיו חריפים מאוד לשאול שאלות ולפרק קושיות. כך עברו עליו השנים עד הגיעו לגיל 14. באותה עת פרצה באזור מגפה קשה, וגם רבי אריה זאב הכהן היה בין הנספים כשהשיב נשמתו הטהורה לבוראו במוצאי שמחת תורה, כשהוא מותיר אחריו את ישראל מאיר הצעיר כשהוא מיותר ומרוחק מבית אמו.

המשך יבוא בעז"ה.

שבועות אחדים נהנה החפץ חיים מהשלווה הברוכה. שרידי הבתים השרופים כבר פונו אל מחוץ לראדין, ותנופת בנייה והתחדשות שולטת בעיירה. הכספים שהביא אתו ממסעו הממושך, והמעטפות שהמשיכו לזרום מכל רחבי רוסיה, ליטא ופולין עם תרומות גדולות וקטנות של הקהילות השונות, כל אלו חוללו פלאות. העיירה החלה להשתקם, גם אם עדיין היתה לפני כברת דרך ארוכה כדי שתוכל להגיע שוב אל המצב בו היתה לפני שפשטה בה האש.

אלא שסאת הייסורים של אותו צדיק עדיין לא התמלאה על גדוניה, ויד ה' היתה בביתו זו אשתו. בעיצומו של חודש אב לקתה הרבנית פריידא ע"ה במחלה קשה מאוד. בתחילה לא חשבו בני הבית שהמצב שלה אמור לעורר את דאגתם. כולם היו עסוקים בצרכי הרבים, טרחו בהכנת התבשילים עבור התושבים שעדיין לא הספיקו לבנות את בתיהם, הגישו עזרה וסיוע בחלוקת בגדים וכספים וטיפלו יומם ולילה בקשישים ובחולים שנזקקו לכך. בנו הגדול של החפץ חיים, רבי אריה לייב, שהה באותו היום בנסיעה מחוץ לראדין, בשל היותו עסוק בגיוס כספים ודאגה לענייני הכלל כמצוות אביו. רק למחרת שב רבי אריה לייב לביתו, וכשנכנס לבקר את אמו נחרד לראות כי מצבה הרפואי אינו כשורה.

באותה העת לא היה בראדין רופא מומחה, ורבי אריה לייב מיהר לצאת לעיר הסמוכה כדי להביא אתו רופא שאכן הגיע לראדין ובחן את מצבה הרפואי של רעייתו, אך נאלץ להודות בצער כי אין בידו כלים ותרופות שיוכלו להביא מזור לאשה החולה.

משראו כי כך הם פני הדברים, החליטו בני המשפחה בעצה אחת, לקחת את אמם אל הרופאים המומחים בוילנא הגדולה. לאחר התארגנות קצרה ומהירה יצאה כל המשפחה יחד עם החפץ חיים בעצמו, לדרוש בעצת הרופאים הוילנאים.

הזמן הרב שאבד עד שהתבררה מחלתה של האם, ההמתנה לרופא שלא הביא אתו מזור ורפואה,

מתולדותיו של מרנא החפץ חיים זי"ע
הבערה בעיירה

האם מותר לשוכר דירה להוציא את המזוזות שלו כשיוצא מהדירה? והאם הוא מזיק בכך את בעל הדירה או את עצמו? ומה הדין כשקובע מזוזות של שוכר אחר במקומם?

יוצא א"כ שיש שני טעמים באיסור הסרת המזוזה, 1. משום כבוד המזוזה 2. שהבית כעת ללא מזוזה, ולפי כל טעם יצא לנו חומרא וקולא לעניין אם מעביר את המזוזה לבית אחר ואם מכניסים מזוזה אחרת לבית, ולמעשה יש להחמיר מאד בדבר זה כיון שמפורש בגמרא שיש בזה סכנה, וחמירא סכנתא.
סיכום דיני מזוזה להלכה
א. חיוב המזוזה בדירה שכורה
השוכר חייב בקביעת מזוזה בדירה ולא המשכיה, כיון שחובת מזוזה מוטלת על מי שדר בדירה ("חובת הדר") ולא על הבעלים.

ב. הוצאת מזוזה מדירת שכירות
אסור ליטול מזוזה. כאשר השוכר יוצא מהדירה אסור לו לקחת את המזוזות, ויש גם סכנה בדבר.

ג. הוצאתה כדי לקובעה במקום אחר
כאשר נוטל את המזוזות על מנת לקובעם בבית אחר יש דעות שמתירים, אך להלכה יש לחוש לסכנה ואין להקל.

ד. החלפתה במזוזה של שוכר חדש
כאשר נכנס לדירה שוכר אחר במקומו וקובע מיד מזוזות משלו, יש המקילים בכך, אך יש להחמיר מחשש סכנה.

ה. כיצד יטול השוכר את המזוזות
העצה לשוכר שיסכם עם בעל הבית שישים מזוזות אחרות, והוא השוכר עצמו לא יקח את המזוזות, רק ע"י הבעה"ב או השוכר שבא תחתיו, שיש להם רשות להחליף מזוזות, והם יתנו לו.

ו. העברת מזוזה מחדר לחדר
כתב המשנ"ב (סי' ט"ו ס"ק א') שאין להתיר ציצית מטלית של גדול לתנם בטלית של קטן שחיובו רק מדרבנן, לפי זה יש להקפיד לא להעביר מזוזה מחדר שחייב בודאי לחדר שאין חיובו ברוה, כגון, שאין לו דלת או שאין בו ארבע אמות, לכן כשבודקים מזוזות ראוי לסמן כל מזוזה בשקית נפרדת ולציין על דף לאיזה חדר שייכת.

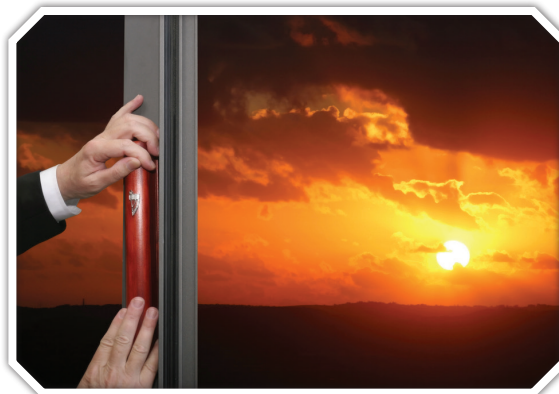
ז. ברכה בהחלפת מזוזה
כאשר מחליפים מזוזה יש דעות בפוסקים אם צריך ברכה, לכן יש להקפיד כשמסירים את המזוזות לבדיקה להחזיר כל אחת למקומה ולא להכנס לחיוב ברכה.

בעניין הסרת המזוזה:
מבואר בגמרא (דף ק"ב) שאדם השוכר דירה, החובה לעשות מזוזה היא על השוכר ולא על המשכיה, וכאשר השוכר יוצא לא יטלנה בידו ויצא. והגמרא מבארת לנו את חומרת העניין בלקיחת המזוזה ע"י השוכר, ומספרת לנו מעשה באחד שנטלה בידו ויצא וקבר את אשתו ושני בניו רחמנא ליצלן.
אכן כששוכר דירה מגוי הותר לו לקחת את המזוזה ואין להשאירה ביד הגוי.

התוס' בשבת (כ"ב) הקשו שלגבי ציצית נפסק שמותר להתיר פתילי ציצית מבגד אחד ולקושרם בבגד אחר, ולמה דווקא במזוזה הדין הוא שונה ויש עונש כזה חמור להוציא? ותירצו על כך שבמזוזה אותו אדם הוריד את המזוזה ולא נתנה בבית אחר ויש בכך ביזוי מצוה, עוד תירצו התוס' שמזוזה יותר חמורה מהתרת ציצית כיון שעשויה להציל מן המזיקים, ובסוגייתנו הוסיפו ביאור שהמזיקים באים בבית שאין בו מזוזה וכשנוטלה כאלו הוא מזיק את אלו שידורו בבית, והריטב"א בב"מ כתב שלגבי מזוזה החמירו כיון שע"י קביעתה חלה קדושת השכינה בבית הזה ולכן אין לו לסלקה משם.

שוכר שעובר דירה ולוקח את המזוזה לדירתו החדשה
לפי הטעמים שהובאו לעיל יש לדון במקרה שאדם יוצא מדירה שכורה ורוצה להעביר את המזוזות לדירה אחרת שהולך לגור בה, שלפי התירוץ הראשון של תוס' הטעם הוא משום בזיון המזוזה, ממילא כאשר הוא קובע אותה בדירה אחרת מותר, [וכך מבואר בשאלות לרב אחאי גאון בפרשת שלח], אך לפי תירוצם השני שהטעם הוא כיון שנותן למזיקים להיכנס לבית, וכן גם לפי טעמו של הריטב"א שמסלק בכך את השכינה, הדבר אסור, וכן כתב הריטב"א בפירושו לאסור אף כשצריך אותה לבית אחר.

כמו כן יש לדון במי שיוצא מדירה שכורה ומגיע מיד שוכר חדש אחר לגור במקומו ומביא מזוזות משלו, באופן שאינו מניח את הדירה בלי מזוזה, שלפי הטעם משום מזיקין, הרי כאן אינו משאיר את הבית לרגע בלי מזוזה שכשזה יוצא זה נכנס, אך לפי הטעם שהוא משום בזיון המזוזה גם באופן זה יהיה עליו לחוש לבזיון, וה"ברכי יוסף" (יו"ד סי' רצ"א אות ה' ובאו"ח סי' ט"ו אות ד') דן בזה וכתב שלפי הטעם הנ"ל היה ראוי להתיר, ומסיק לאסור שנראה שלא חלקו חכמים במזוזה.

ניפוי קמח

שאלה: האם חובה לנפות את הקמח קודם שימושו?

תשובה: כאשר הקמח עומד במקום אחד למשך זמן מרובה ובפרט במזג האוויר החם והלח כאן בארץ ישראל מסייע להתרבות חרקים. ולכן קודם השימוש יש לנפות את הקמח בין בימות הקיץ ובין בימות החורף בנפת משי צפופה [60 מש] בין בנפה ידנית ובין בנפה חשמלית. כאשר קונים קמח מנופה המגיע באריזת וואקום - שוב אינו מתליע ואין צריך ניפוי. וכן כאשר לאחר הניפוי הנחנו את הקמח המנופה בתוך המקפיא, שוב אינו צריך ניפוי. ולעניין קמח מלא: כאשר הקמח המלא טחון דק, יש לנפותו כדין קמח רגיל. אולם בקמח מלא טחון גס שאין אפשרות לנפותו בנפת משי, לכתחילה יקנה אותם כשרשום עליהם 'ללא צורך בניפוי'. או יקנה ישר מן הטחנה ביום שנטחון ויתנו לתוך תא ההקפאה. ואם אין ידו משגת יש לשומרו בקירור וקודם השימוש ישטח את הקמח בצורה שיכול לבדוק בידו ובמראית העין.

בדיקת אורז

שאלה: האם חובה לבדוק את האורז קודם השימוש?

תשובה: אורז על כל סוגיו [פרסי, שחור, עגול ועוד] מצוי בו תולעים ולכן יש לבדוקו קודם השימוש. יש לשטוח את האורז על גבי משטח ולהעביר בידו מעט מעט תוך כדי שהוא מתבונן בו שאינו נגוע. וחשש זה מצוי בפרט באותם שקי אורז גדולים באופן שעומד כך לזמן מרובה. אולם אף בשקיות אורז של 1 ק"ג גם שאין מצוי בו תולעים מכל מקום יש לבדוק קודם השימוש. באופן שעברו ובישלו את האורז ללא בדיקה והאורז הנותר נקי, המאכל מותר באכילה.

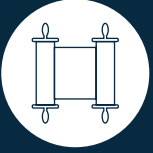

אנחנו לעזרתך בכל ענין ונושא בדרכך לעלות מעלה מעלה.
צוות מורחב של 'מוקד הישיבה' לעזרתך בכל יום בשעות הערב

1-800-20-18-18

בין השעות 7:30 ל- 10:30 בערב ★ שיחת חינם

המוקד לבני הישיבות מיסודו של ארגון 'אדוני'
הישיבה

האם ניתן להבדיל על קפה? האם ניתן להשתמש בכוס חד פעמית ל'כוס של ברכה'? והאם מותר לענות לקדיש באמצע ברכת המזון?

'חמר מדינה'

- קידוש, הבדלה וכוס של ברכת המזון, אינם אלא על יין; אולם, במקום שלא מצוי בו יין, נחשב המשקה שהוא 'חמר מדינה' כ'יין', והיינו המשקה שרוב בני המדינה שותים ממנו בכל יום.
- במקום שהיין מצוי, אך לא בשפע - אין לקדש ולהבדיל על חמר מדינה, אך לענין כוס של ברכת המזון יש להקל, אלא אם כן יש ברשותו יין בכמות המספיקה הן לקידוש ולהבדלה והן לברכת המזון.
- קפה - יש אומרים שדינו כחמר מדינה; ויש שהקל רק במקומות שמגישים אותו בשמחות; ויש אומרים שאינו נחשב כחמר מדינה; ויש שהקל בשעת הדחק בקפה ללא חלב בלבד.

'יין פגום'

- יין ששתו ממנו - אפילו מעט, ואף אם לא נגעו שפתי השותה בכלי היין - נחשב ל'פגום', ואינו ראוי לכתחילה לקידוש, להבדלה ולברכת המזון.
- ניתן 'לתקן' יין פגום על ידי עירוי יין לתוכו; ובדיעבד - גם אם עירה יין פגום לתוך יין אחר, שאינו פגום, אשר כמותו גדולה משל הפגום - 'מתבטל' היין הפגום ביין האחר, והפגימה בטלה.
- כאמור, ישנן שתי דרכים לתיקון יין פגום, האחת לכתחילה, והשניה בדיעבד. ונוהגים לתקן בשתי הדרכים: מערים יין לתוך היין הפגום, ולאחר מכן מערים אותו לתוך יין אחר.

הכוס הראויה ל'כוס של ברכה'

- הכלי עצמו שבו מונח היין ל'כוס של ברכה' - דהיינו הגביע - צריך להיות שלם, ולא יהיה בו שבר ולא סדק ולא פגם בשפתו, ואף לא שבר בבסיסו. ואם אין כוס אחרת ניתן להקל.
- כוס חד פעמית - יש שניתן להשתמש בה ל'כוס של ברכה'; ויש שהורו שאין להשתמש בה; ויש שכתב שאם מנהג המקום לשוב ולהשתמש בכוס לאחר שטיפתה, ניתן להשתמש בה.
- ירא שמים לא יברך ברכת המזון 'על הכוס' עם כפפה לראשו בלבד, אלא יניח גם את הכובע על ראשו, ויש שנוהגים להתעטף גם בבגד העליון. ויש שכתבו שצריך להקפיד על כך אף בלא כוס.

דילוג והפסקה בברכת המזון

- משעה שנתנו למזמן את הכוס לקראת ברכת המזון, אף אם טרם נטל 'מים אחרונים', לא יפסיק בדיבור עד לאחר שתיית הכוס לאחר ברכת המזון.
- מי שדילג באמצע בברכת המזון וטרם סיים את הברכה - ישוב למקום הדילוג. ואם סיים את הברכה: אם דילג דבר הכרחי לכשרות הברכה, צריך לחזור לראש הברכה שדילג בה.
- מי שהפסיק באמצע אחת מארבע הברכות שבברכת המזון מחמת אונס הלכתי, למשך זמן שיש בו כדי לברך את כל ברכת המזון - צריך לחזור לראש אותה ברכה שהפסיק בה.
- יש אומרים ששלוש הברכות הראשונות של ברכת המזון דינן כדין תפילת 'שמונה עשרה', ואסור לענות לקדיש, קדושה ו'ברכו'. ויש שצייד שכל הברכות דינן כדין קריאת שמע וברכותיה.
- חובה לשבת בברכת המזון, ובדיעבד יוצאים ידי חובה אף בעמידה ובשכיבה. ומדברי הפוסקים נראה שאף בברכה הרביעית צריך לשבת; ויש שכתב שצריך לשבת עד 'עושה שלום'.
- ראוי שכל המשתתפים בסעודה יברכו בלחש יחד עם המזמן, כדי לקיים בכך את עיקרה של מצות הזימון: 'גדלו לה' אתי ונרוממה שמו יחדיו'.

האם מותר לומר לבעל חי מאולף לעשות מלאכה בשבת?

בעל חי שברשותך עושה מלאכה בשבת - האם צריך למונעו?

ובעלי חיים המאולפים לעשיית מלאכות שונות, כגון כלב הלוחץ על מתג החשמל כשרומזים לו לעשות כן - אסור להשתמש בהם בשבת למלאכות אלו. ויש שכתב שאף אמירה לבעלי החיים לעשות מלאכה אסורה בדומה לאיסור 'אמירה לגוי', אשר אחת הסיבות לאוסרה הוא משום "ודָבַר דָּבָר - שלא יהא דיבורך של שבת כדיבורך של חול". אולם, אמירה לבעלי חיים בערב שבת לעשות מלאכה בשבת - במקרה שהדבר מציאותי - מותרת, מפני שאין בה דיבור של חול בשבת, וזאת בניגוד לאמירה לגוי האסורה אף בערב שבת, מסיבה שאינה רלוונטית לבעלי חיים.

[ביאורים ומוספים דרשו, רמו, 8]

הרב יהודה יעקבזון

נאמר בתורה: "וביום השביעי תשבות לעמך ינוח שורך וחמורך...", וקיבלו חז"ל שפירוש הדבר שאדם מצווה על שביתת בהמתו. ומבאר האור שמח את שורש המצוה - שרצון השי"ת שבעלי החיים ינוחו ויתענגו בקדושת השבת, ובעשיית מלאכה יש להם צער. ועם זאת, אסור לעשות מלאכה על ידי הבהמה אף כשאינה חשה בכך, ולא נגרם לה כל צער בעשייתה, ואף באופן שבבני אדם נחשבת מלאכה זו כ'מתעסק'; ולאידך גיסא - כאשר הבהמה עושה מלאכה מעצמה ומרצונה, ללא כל הוראה או פעולה מצד האדם, אין חובה למונעה מכך.

בחודש טבת אירעו צרות רבות לעם ישראל, וזה"ר שייהפכו לימי ששון ושמחה במהרה בימינו:

* * *

ט' בטבת נחשב אחד מעשרים ימי הצרה שצריך להתענות בהם, ובשולחן ערוך כתוב על יום זה: "לא נודע איזו היא הצרה שאירע בו". חז"ל הסתירו את הסיבה ליום זה, ויש אומרים שיום זה הוא יום הסתלקות עזרא הסופר, או שבו ביום נלקחה אסתר המלכה לארמונו של אחשוורוש. אחרים מציינים יום זה כיום לידת אותו האיש, או מות שמעון כיפא (פטרוס) שהיה מראשוני המאמינים באותו האיש ומפיץ תורתו.

* * *

בעשרה בטבת (שהשנה חל ביום ראשון), סמך נבוכדנצאר מלך בבל על העיר והטיל עליה מצור, ומפני זה מתענים לזכר תחילת צרות החורבן.

(שבת ט"ש)

בחמישה בו, בא הפליט מירושלים אל הנביא יחזקאל ואמר לו: "הוכתה העיר", ולדעת ר' שמעון הוא הצום העשירי ולא בעשרה בטבת.

* * *

בז' בטבת דיר"ל, נאסרו שלושה מראשי היהודים שבבבל, ראש הגולה הונא מרי בר זוטרא, רב אמימר בר רב ינוקא, ומשרשיה בר פקוד, ולאחר זמן נהרגו על קידוש ה'.

* * *

בח' בטבת, הכריח תלמי מלך יון את זקני ישראל לתרגם את התורה ליוונית והיה העולם חושך שלושה ימים. התרגום גרם ליהודים להתבולל בתרבות היוונית ולהפוך למתיוונים.